

РЕГЛАМЕНТ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

Ухвалений на спеціальному пленарному засіданні
Конституційного Суду України
Постановою Конституційного Суду України
від 22 лютого 2018 року № 1-пс/2018
(зі змінами, внесеними згідно з Постановою
Конституційного Суду України
від 11 вересня 2018 року № 4-пс/2018)

Розділ I. Загальні положення

§ 1. Скорочення, що застосовуються у Регламенті Конституційного Суду України

Скорочення, що застосовуються у Регламенті Конституційного Суду України:

- Велика палата Конституційного Суду України – Велика палата;
- Голова Конституційного Суду України – Голова Суду;
- Закон України „Про Конституційний Суд України“ – Закон;
- залучені Конституційним Судом України до участі у розгляді справи органи та посадові особи, свідки, експерти, спеціалісти, перекладачі та інші особи, участь яких необхідна для забезпечення об’єктивного та повного розгляду справи – залучені учасники конституційного провадження;
- заступник Голови Конституційного Суду України – заступник Голови Суду;
- Колегія суддів Конституційного Суду України – Колегія;
- конституційне подання, конституційне звернення, конституційна скарга – звернення до Суду;
- Конституційний Суд України – Конституційний Суд або Суд;
- офіційний веб-сайт Конституційного Суду України – Веб-сайт;
- Регламент Конституційного Суду України – Регламент;
- Секретаріат Конституційного Суду України – Секретаріат;
- Сенат Конституційного Суду України – Сенат;
- суб’єкт права на конституційне подання, конституційне звернення, конституційну скаргу (уповноважена особа, що діє від його імені) та орган або посадова особа, які ухвалили акт, що є предметом розгляду в Суді – учасник конституційного провадження;
- суддя Конституційного Суду України – Суддя.

Глава 1. Питання, пов’язані зі статусом Судді

§ 2. Порядок складення Суддею присяги

1. Суддя складає присягу на спеціальному пленарному засіданні Суду, яке відбувається не пізніше п’ятого робочого дня з дня призначення Судді на посаду.

2. Урочиста церемонія складення Суддею присяги відбувається в Залі засідань Суду в присутності суддів Конституційного Суду. Вимога першого речення частини третьої статті 39 Закону щодо повноважності спеціального пленарного засідання Суду не поширюється на спеціальне пленарне засідання Суду, на якому новопризначені судді Конституційного Суду складають присягу.

3. На урочисту церемонію складення Суддею присяги запрошуюються Президент України, Голова Верховної Ради України, Голова Верховного Суду.

На урочистій церемонії складення Суддею присяги можуть бути присутні судді Конституційного Суду у відставці, представники органів державної влади, органів місцевого самоврядування, засобів масової інформації.

4. Наступного робочого дня після дня призначення Судді на посаду Голова Суду, а у разі його відсутності – заступник Голови Суду або Суддя, який виконує обов'язки Голови Суду, направляє запрошення особам, зазначеним у пункті 3 цього параграфу.

5. Урочиста церемонія складення Суддею присяги розпочинається виконанням Державного Гімну України.

6. Голова Суду, а у разі його відсутності – заступник Голови Суду або Суддя, який виконує обов'язки Голови Суду, запрошує новопризначеного Суддю (суддів Конституційного Суду) до складення присяги.

7. Кожен Суддя, який складає присягу, особисто, стоячи за трибуною, зачитує текст присяги, визначений частиною першою статті 17 Закону.

8. Суддя підписує текст присяги із зазначенням дати її складення.

Підписаний Суддею текст присяги зберігається у його особовій справі. Запис про складення Суддею присяги вноситься до його трудової книжки.

§ 3. Посвідчення Голови Суду, заступника Голови Суду, Судді, Судді у відставці

(назва § 3 в редакції Постанови Конституційного Суду України від 11 вересня 2018 року № 4-пс/2018)

1. Посвідчення Судді та Судді у відставці мають форму книжечки розміром 186 x 65 мм.

2. Зовнішня сторона посвідчення виготовляється зі шкіри бордового кольору.

На правому боці зовнішньої сторони посвідчення Судді по центру – тиснення золотистою фольгою великими літерами: „КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ“.

На правому боці зовнішньої сторони посвідчення Судді у відставці по центру – тиснення золотистою фольгою великими літерами: „ПОСВІДЧЕННЯ“.

3. Внутрішня сторона посвідчення виготовляється з твердого паперу та має форму двох прямокутників розміром 85 x 60 мм.

Твердий папір має жовто-блакитний колір, який перетікає згори донизу від блакитного до жовтого, та фонову сітку з мікротекстом: „Конституційний Суд України“.

4. На правому боці внутрішньої сторони посвідчення по центру вгорі зазначаються прізвище, ім'я та по батькові в називному відмінку,

нижче – відповідний напис „ГОЛОВА КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ“, „ЗАСТУПНИК ГОЛОВИ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ“, „СУДДЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ“, „СУДДЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ У ВІДСТАВЦІ“. У лівому нижньому куті посвідчення вказується посада особи, яка уповноважена його підписати, а у правому – прізвище та ініціали цієї особи. Підпис такої особи засвідчується відбитком печатки.

Під назвою посади особи, яка підписує посвідчення, розміщується номер цього посвідчення та дата його підписання.

(пункт 4 § 3 в редакції Постанови Конституційного Суду України від 11 вересня 2018 року № 4-пс/2018)

5. На лівому боці внутрішньої сторони посвідчення Судді, Судді у відставці містяться:

праворуч зверху – кольорове фото Судді або Судді у відставці, виконане на світлому фоні, розміром 30 x 40 мм, скріплене печаткою по нижньому лівому краю;

ліворуч зверху – малий Державний Герб України;

ліворуч знизу – номер посвідчення, строк його дії (на посвідченні Судді у відставці строк його дії не зазначається).

6. Зразки посвідчень Голови Суду, заступника Голови Суду, Судді, Судді у відставці додаються до Регламенту, є його невід’ємною частиною.

(пункт 6 § 3 в редакції Постанови Конституційного Суду України від 11 вересня 2018 року № 4-пс/2018)

§ 4. Опис мантиї та нагрудного знака Судді

1. Мантия Судді виготовляється з тканини вишневого кольору.

Силует мантиї – трапецієподібний, комір – „стійка“.

Рукава – вшиті з широкими манжетами.

Довжина мантиї має бути такою, щоб відстань від підлоги до нижнього краю мантиї становила 19 сантиметрів.

Деталі мантиї (покрій, характеристики тканини) визначаються постановою Суду.

2. Нагрудний знак Судді має форму круга діаметром 70 мм, у центрі якого зображено давньогрецьку богиню справедливості і правосуддя Феміду із зав’язаними стрічкою очима як символ безсторонності Суду з терезами в руках.

По колу нагрудного знака Судді розміщено листя дуба – давньоукраїнського символу сили Українського народу. У верхній частині нагрудного знака Судді – малий Державний Герб України. У нижній частині нагрудного знака Судді на розгорнутій стрічці – слова „Конституційний Суд України“ та рік його створення. На зворотній стороні нагрудного знака Судді вигравіровуються прізвище та ініціали Судді і дата вступу його на посаду.

Нагрудний знак Судді виготовляється зі срібла з використанням блакитної гарячої емалі та позолоти.

Нагрудний знак Судді носитья поверх мантиї на ланцюзі.

§ 5. Припинення повноважень Судді у разі закінчення строку його повноважень

1. Повноваження Судді припиняються у разі закінчення строку його повноважень. Останнім днем повноважень Судді є день, в який виповнюється дев'ять років з дня складення Суддею присяги.

2. Голова Суду, а у разі його відсутності – заступник Голови Суду або Суддя, який виконує обов'язки Голови Суду, видає розпорядження про припинення трудових відносин із Суддею в останній день повноважень Судді.

3. Голова Суду, а у разі його відсутності – заступник Голови Суду або Суддя, який виконує обов'язки Голови Суду, повідомляє орган, який призначив Суддю, про необхідність проведення конкурсу для відбору кандидатур на посаду Судді не пізніше ніж за чотири місяці до дня закінчення строку повноважень Судді.

§ 6. Припинення повноважень Судді у разі досягнення ним сімдесяти років

1. Повноваження Судді припиняються з наступного дня після досягнення ним сімдесяти років.

2. Голова Суду, а у разі його відсутності – заступник Голови Суду або Суддя, який виконує обов'язки Голови Суду, видає розпорядження про припинення трудових відносин із Суддею в останній день повноважень Судді.

3. Голова Суду, а у разі його відсутності – заступник Голови Суду або Суддя, який виконує обов'язки Голови Суду, повідомляє орган, який призначив Суддю, про необхідність проведення конкурсу для відбору кандидатур на посаду Судді не пізніше ніж за чотири місяці до дня досягнення Суддею граничного віку перебування на посаді.

§ 7. Припинення повноважень Судді у разі припинення громадянства України або набуття ним громадянства іншої держави

1. Повноваження Судді припиняються у разі припинення громадянства України або набуття ним громадянства іншої держави, що встановлено в порядку, визначеному законом.

2. Після отримання документів, які підтверджують факт припинення Суддею громадянства України або набуття ним громадянства іншої держави, Голова Суду, а у разі його відсутності – заступник Голови Суду або Суддя,

який виконує обов'язки Голови Суду, видає розпорядження про припинення трудових відносин із Суддею у зв'язку з припиненням повноважень Судді.

§ 8. Припинення повноважень Судді у разі набрання законної сили рішенням суду про визнання його безвісно відсутнім або оголошення померлим, визнання недієздатним або обмежено дієздатним

1. Повноваження Судді припиняються на підставі рішення суду про визнання Судді безвісно відсутнім або оголошення померлим, визнання недієздатним або обмежено дієздатним з дня набрання таким рішенням законної сили.

2. Після отримання копії рішення суду про визнання Судді безвісно відсутнім або оголошення померлим, визнання недієздатним або обмежено дієздатним, яке набрало законної сили, Голова Суду, а у разі його відсутності – заступник Голови Суду або Суддя, який виконує обов'язки Голови Суду, видає розпорядження про припинення трудових відносин із Суддею у зв'язку з припиненням повноважень Судді.

Копія рішення суду про визнання Судді безвісно відсутнім або оголошення померлим, визнання недієздатним або обмежено дієздатним має бути засвідчена в установленому порядку судом, що його ухвалив.

§ 9. Припинення повноважень Судді у разі набрання законної сили обвинувальним вироком щодо нього за вчинення ним злочину

1. Повноваження Судді припиняються на підставі обвинувального вироку щодо нього за вчинення ним злочину з дня набрання таким вироком законної сили.

2. Після отримання копії обвинувального вироку, який набрав законної сили, Голова Суду, а у разі його відсутності – заступник Голови Суду або Суддя, який виконує обов'язки Голови Суду, видає розпорядження про припинення трудових відносин із Суддею у зв'язку з припиненням повноважень Судді.

Копія обвинувального вироку має бути засвідчена в установленому порядку судом, що його ухвалив.

§ 10. Припинення повноважень Судді у разі смерті

1. Повноваження Судді припиняються в день його смерті.

2. Після отримання копії документа, що підтверджує факт смерті Судді, Голова Суду, а у разі його відсутності – заступник Голови Суду або Суддя, який виконує обов'язки Голови Суду, видає розпорядження про припинення трудових відносин із Суддею у зв'язку з припиненням повноважень Судді.

Копія документа, що підтверджує факт смерті Судді, має бути засвідчена в установленому законом порядку.

3. Суд бере участь в організації поховання Судді, Судді у відставці в порядку, затвердженому постановою Суду.

§ 11. Звільнення Судді з посади у разі неспроможності виконувати свої повноваження за станом здоров'я

1. Якщо Суддя за станом здоров'я не виконує своїх повноважень протягом чотирьох місяців і більше, Голова Суду, а у разі його відсутності – заступник Голови Суду або Суддя, який виконує обов'язки Голови Суду, звертається до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізовує державну політику у сфері охорони здоров'я, з клопотанням про створення медичної комісії та надання нею у місячний строк медичного висновку щодо спроможності Судді виконувати свої повноваження.

2. Не пізніше сьомого робочого дня з дня отримання медичного висновку, яким підтверджено неспроможність Судді виконувати свої повноваження за станом здоров'я, Голова Суду, а у разі його відсутності – заступник Голови Суду або Суддя, який виконує обов'язки Голови Суду, скликає спеціальне пленарне засідання Суду для розгляду питання про звільнення Судді з посади на підставі пункту 1 частини другої статті 149¹ Конституції України.

3. Суддя, щодо якого медична комісія надала висновок, на засіданні Суду має право дати пояснення із зазначеного питання, а в разі неможливості бути присутнім на засіданні Суду має право надати їх у письмовому вигляді.

4. Розглянувши медичний висновок та визнавши, що Суддя неспроможний виконувати свої повноваження за станом здоров'я, Суд ухвалює щонайменше двома третинами від його конституційного складу рішення про звільнення Судді з посади.

§ 12. Звільнення Судді з посади у разі порушення ним вимог щодо несумісності

1. У разі надходження до Суду звернення про порушення Суддею вимог щодо несумісності Голова Суду, а у разі його відсутності – заступник Голови Суду або Суддя, який виконує обов'язки Голови Суду, направляє це звернення до постійної комісії з питань регламенту та етики Суду.

2. З метою перевірки обставин, що вказують на порушення Суддею вимог щодо несумісності, постійна комісія з питань регламенту та етики Суду пропонує Судді надати усні або письмові пояснення. Постійна комісія з питань регламенту та етики Суду також має право направляти запити до державних органів, підприємств, установ та організацій, які можуть

підтвердити чи спростувати інформацію стосовно порушення Суддею вимог щодо несумісності.

За результатами розгляду отриманої інформації постійна комісія з питань регламенту та етики Суду готує висновок, у якому зазначає про наявність чи відсутність підстав для звільнення Судді з посади, та направляє його Голові Суду, а у разі його відсутності – заступнику Голови Суду або Судді, який виконує обов'язки Голови Суду, для розгляду на спеціальному пленарному засіданні Суду.

Не пізніше сьомого робочого дня з дня отримання висновку постійної комісії з питань регламенту та етики Суду Голова Суду, а у разі його відсутності – заступник Голови Суду або Суддя, який виконує обов'язки Голови Суду, скликає спеціальне пленарне засідання Суду.

3. Голова постійної комісії з питань регламенту та етики Суду на спеціальному пленарному засіданні Суду оголошує висновок постійної комісії з питань регламенту та етики Суду. Суддя, стосовно якого розглядається питання про звільнення з посади за порушення вимог щодо несумісності, має право надати пояснення Суду щодо інформації, викладеної у цьому висновку, та загалом стосовно питання порушення ним вимог щодо несумісності.

4. У разі визнання Судом обставин, викладених у висновку постійної комісії з питань регламенту та етики Суду, такими, що підтверджують порушення Суддею вимог щодо несумісності, Суд більшістю суддів Конституційного Суду, які беруть участь у спеціальному пленарному засіданні Суду, попереджає Суддю про необхідність усунення обставин, що свідчать про порушення ним вимог щодо несумісності. Строк, протягом якого Суддя має усунути ці обставини, визначає Суд.

5. Про усунення протягом визначеного Судом строку обставин, що свідчать про порушення Суддею вимог щодо несумісності, Суддя повідомляє Голову Суду, а у разі його відсутності – заступника Голови Суду або Суддю, який виконує обов'язки Голови Суду, та надає документи, які підтверджують усунення таких обставин. Голова Суду, а у разі його відсутності – заступник Голови Суду або Суддя, який виконує обов'язки Голови Суду, не пізніше сьомого робочого дня скликає спеціальне пленарне засідання Суду для розгляду зазначених документів та вирішення питання про усунення обставин, що свідчать про порушення Суддею вимог щодо несумісності.

6. Якщо протягом визначеного Судом строку Суддя не повідомив про усунення обставин, що свідчать про порушення ним вимог щодо несумісності, або не надав документів, які підтверджують усунення таких обставин, Голова Суду, а у разі його відсутності – заступник Голови Суду або Суддя, який виконує обов'язки Голови Суду, наступного робочого дня після закінчення визначеного Судом строку повідомляє про це суддів Конституційного Суду та не пізніше сьомого робочого дня скликає спеціальне пленарне засідання Суду для вирішення питання про звільнення Судді з посади за порушення ним вимог щодо несумісності.

Рішення про звільнення Судді з посади Суд ухвалює щонайменше двома третинами від його конституційного складу.

§ 13. Звільнення Судді з посади у разі вчинення ним істотного дисциплінарного проступку, грубого чи систематичного нехтування своїми обов'язками, що є несумісним зі статусом Судді або виявило його невідповідність займаній посаді

1. У разі надходження до Суду звернення про вчинення Суддею істотного дисциплінарного проступку, грубого чи систематичного нехтування своїми обов'язками, що є несумісним зі статусом Судді або виявило його невідповідність займаній посаді, Суд на спеціальному пленарному засіданні ухвалює постанову про розгляд цього звернення постійною комісією з питань регламенту та етики Суду.

Постійна комісія з питань регламенту та етики Суду має право направляти запити до державних органів, підприємств, установ та організацій, які можуть надати інформацію стосовно вчинення Суддею істотного дисциплінарного проступку, грубого чи систематичного нехтування своїми обов'язками, що є несумісним зі статусом Судді або виявило його невідповідність займаній посаді.

2. Суддя, стосовно якого порушено питання про звільнення з посади, надає постійній комісії з питань регламенту та етики Суду усні та письмові пояснення щодо звернення про вчинення ним істотного дисциплінарного проступку, грубого чи систематичного нехтування своїми обов'язками, що є несумісним зі статусом Судді або виявило його невідповідність займаній посаді.

3. За результатами розгляду звернення постійна комісія з питань регламенту та етики Суду у строк, визначений Судом, готує висновок, у якому зазначає про наявність чи відсутність підстав для звільнення Судді з посади, та направляє його Голові Суду, а у разі його відсутності – заступнику Голови Суду або Судді, який виконує обов'язки Голови Суду, для розгляду на спеціальному пленарному засіданні Суду.

Не пізніше сьомого робочого дня з дня отримання висновку Голова Суду, а у разі його відсутності – заступник Голови Суду або Суддя, який виконує обов'язки Голови Суду, скликає спеціальне пленарне засідання Суду.

4. Голова постійної комісії з питань регламенту та етики Суду на спеціальному пленарному засіданні Суду оголошує висновок постійної комісії з питань регламенту та етики Суду. Суддя, стосовно якого розглядається питання про звільнення з посади, має право надати пояснення Суду щодо інформації, викладеної у цьому висновку.

5. Якщо Суд визнає в діях Судді наявність істотного дисциплінарного проступку, грубого чи систематичного нехтування своїми обов'язками, що є несумісним зі статусом Судді або виявило його невідповідність займаній

посаді, Суд щонайменше двома третинами від його конституційного складу ухвалює рішення про звільнення Судді з посади.

§ 14. Звільнення Судді з посади у разі подання ним заяви про відставку або про звільнення з посади за власним бажанням

1. Суддя, який має стаж роботи на посаді Судді щонайменше чотири роки, має право подати заяву про відставку.

Суддя, призначений на посаду до набрання чинності Законом, має право на відставку відповідно до законодавства, що діяло на день його призначення. У такому разі до стажу роботи, що дає Судді право на відставку і виплату вихідної допомоги, зараховується також стаж іншої практичної, наукової, педагогічної роботи за фахом та стаж державної служби.

Суддя має право подати заяву про відставку за станом здоров'я безвідносно до стажу на посаді.

2. Суддя має право у будь-який час перебування на посаді безвідносно до мотивів подати заяву про звільнення з посади за власним бажанням.

3. Заява про відставку або про звільнення з посади за власним бажанням подається Суду.

4. Не пізніше сьомого робочого дня з дня подання Суддею заяви про відставку або про звільнення з посади за власним бажанням Голова Суду, а у разі його відсутності – заступник Голови Суду або Суддя, який виконує обов'язки Голови Суду, скликає спеціальне пленарне засідання Суду.

5. Суд на спеціальному пленарному засіданні щонайменше двома третинами від його конституційного складу ухвалює рішення про звільнення Судді з посади протягом одного місяця з дня надходження відповідної заяви.

§ 15. Порядок надання згоди на затримання, утримування під вартою чи арешт Судді

1. Суд розглядає подання Генерального прокурора або особи, яка здійснює його повноваження, про надання згоди на затримання, утримування під вартою чи арешт Судді на спеціальному пленарному засіданні не пізніше десятого робочого дня з дня його отримання. Відповідне подання має стосуватися або затримання, або утримування під вартою, або арешту Судді.

Не пізніше сьомого робочого дня постійна комісія з питань регламенту та етики Суду вивчає подання щодо наявності у ньому підтверджених доказами фактів причетності Судді до вчинення суспільно небезпечного діяння, передбаченого Кримінальним кодексом України, їх достатності та обґрунтованості. У разі необхідності постійна комісія з питань регламенту та етики Суду витребує від Генерального прокурора або особи, яка здійснює його повноваження, додаткові документи та матеріали.

2. Спеціальне пленарне засідання Суду відбувається за участю Генерального прокурора або особи, яка здійснює його повноваження, Судді, щодо якого внесено подання, та/або представника цього Судді.

3. На спеціальному пленарному засіданні Суду, на якому розглядається питання про надання Судом згоди на затримання, утримування під вартою чи арешт Судді, Суддю може представляти адвокат.

4. Неявка Судді, щодо якого внесено подання, та/або його представника без поважних причин на спеціальне пленарне засідання Суду не перешкоджає розгляду подання.

5. Після відкриття спеціального пленарного засідання Суду слово надається Генеральному прокуророві або особі, яка здійснює його повноваження, для обґрунтування необхідності у затриманні, утримуванні під вартою чи арешті Судді та викладення підтверджених доказами фактів його причетності до вчинення суспільно небезпечного діяння, передбаченого Кримінальним кодексом України.

6. Після виступу Генерального прокурора або особи, яка здійснює його повноваження, судді Конституційного Суду мають право поставити йому запитання щодо внесеного подання.

7. Слово для надання пояснень надається Судді, щодо якого внесено подання, та/або його представнику. Після надання пояснень Суддею, щодо якого внесено подання, та/або його представником судді Конституційного Суду мають право поставити їм запитання. Суддя має право відмовитися надавати пояснення та відповідати на запитання.

8. Якщо Суд визнає подання Генерального прокурора або особи, яка здійснює його повноваження, вмотивованим і таким, що містить достатні підтверджені доказами факти причетності Судді до вчинення суспільно небезпечного діяння, передбаченого Кримінальним кодексом України, а необхідність у затриманні, утримуванні під вартою чи арешті Судді – обґрунтованою, він ухвалює рішення про надання згоди відповідно на затримання, утримування під вартою чи арешт Судді.

Рішення ухвалюється на закритій частині спеціального пленарного засідання Суду більшістю суддів Конституційного Суду, які беруть у ньому участь, у формі постанови.

9. Рішення про надання згоди на затримання, утримування під вартою чи арешт Судді оголошується присутнім на спеціальному пленарному засіданні. Відповідна постанова направляється Генеральному прокурору або особі, яка здійснює його повноваження.

10. У разі визнання подання невмотивованим на підставі відсутності належних доказів причетності Судді до вчинення суспільно небезпечного діяння, передбаченого Кримінальним кодексом України, або необґрунтованості необхідності у затриманні, утримуванні під вартою чи арешті Судді Суд повідомляє Генерального прокурора або особу, яка здійснює його повноваження, про ненадання згоди відповідно на затримання, утримування під вартою чи арешт Судді.

11. У разі надходження до Суду повідомлення про затримання Судді Голова Суду, а у разі його відсутності – заступник Голови Суду або Суддя, який виконує обов'язки Голови Суду, має право вимагати від правоохоронних органів пояснень щодо підстав його затримання.

У разі надходження до Суду повідомлення про затримання Голови Суду заступник Голови Суду або Суддя, який виконує обов'язки Голови Суду, має право вимагати від правоохоронних органів пояснень щодо підстав його затримання.

Глава 2. Організація діяльності Суду

§ 16. Вибори Голови Суду

1. Голову Суду обирають таємним голосуванням на спеціальному пленарному засіданні Суду зі складу суддів Конституційного Суду. Вибори Голови Суду проводяться не пізніше ніж через місяць з дня, коли посада Голови Суду стала вакантною.

2. На спеціальному пленарному засіданні Суду головує заступник Голови Суду, а у разі його відсутності – Суддя, який виконує обов'язки Голови Суду.

Якщо до списку кандидатів на посаду Голови Суду внесено кандидатуру заступника Голови Суду або Судді, який виконує обов'язки Голови Суду, на спеціальному пленарному засіданні Суду головує старший за віком Суддя, кандидатуру якого не внесено до списку кандидатів на посаду Голови Суду.

3. Спеціальне пленарне засідання Суду вважається повноважним, якщо на ньому присутні не менш як дванадцять суддів Конституційного Суду.

4. На спеціальному пленарному засіданні Суду відкритим голосуванням затверджує форму бюлетеня для голосування на виборах Голови Суду та форму протоколу голосування.

5. Головуючий на спеціальному пленарному засіданні Суду вносить пропозицію щодо висування кандидатів на посаду Голови Суду.

6. До списку кандидатів на посаду Голови Суду вноситься будь-яке число кандидатур, які дали згоду балотуватися на посаду Голови Суду.

На спеціальному пленарному засіданні Суду кандидати на посаду Голови Суду виступають із промовами.

Після виступів кандидатів на посаду Голови Суду судді Конституційного Суду мають право поставити їм запитання. Суддям Конституційного Суду надається час для обговорення кандидатур на посаду Голови Суду.

7. Список кандидатів на посаду Голови Суду затверджується на спеціальному пленарному засіданні Суду відкритим голосуванням більшістю суддів Конституційного Суду, які беруть участь у спеціальному пленарному засіданні Суду, про що складається протокол, який підписує головуючий на цьому засіданні.

8. Для обрання Голови Суду на спеціальному пленарному засіданні Суду створюється комісія у складі трьох суддів Конституційного Суду, які не балотуються на посаду Голови Суду.

Кандидатури членів комісії пропонують судді Конституційного Суду, в тому числі шляхом самовисування.

Члени комісії обираються відкритим голосуванням більшістю суддів Конституційного Суду, які беруть участь у спеціальному пленарному засіданні Суду.

Головуючий на спеціальному пленарному засіданні Суду не може входити до складу комісії.

9. Комісія на засіданні обирає зі свого складу відкритим голосуванням голову комісії, про що складається протокол.

10. Комісія забезпечує виготовлення бюлетенів для таємного голосування. На звороті бюлетенів ставиться підпис головуючого на спеціальному пленарному засіданні Суду і відтиск печатки Конституційного Суду.

Бюлетені без підпису головуючого на спеціальному пленарному засіданні Суду та відтиску печатки Конституційного Суду є недійсними.

11. Комісія вносить у бюлетені для таємного голосування в алфавітному порядку прізвища, імена та по батькові кандидатів на посаду Голови Суду.

Судді Конституційного Суду розписуються про одержання бюлетенів в окремому списку. Бюлетені, що залишилися, погашаються.

Заповнення бюлетеня відбувається в спеціально облаштованому приміщенні для таємного голосування.

12. Суддя при голосуванні залишає у бюлетені для таємного голосування прізвище одного кандидата на посаду Голови Суду, закресливши прізвища інших кандидатів.

Бюлетені, в яких залишено прізвища двох або більше кандидатів, є недійсними.

Бюлетені, в яких викреслено прізвища всіх кандидатів, є дійсними.

13. Комісія забезпечує таємність голосування. Після проведення таємного голосування комісія перевіряє дійсність бюлетенів, підраховує голоси „за“ і „проти“ за кожного кандидата, складає протокол таємного голосування, який підписують голова і члени комісії.

Протокол таємного голосування оголошує голова комісії на спеціальному пленарному засіданні Суду.

14. Обраним на посаду Голови Суду вважається кандидат, за якого проголосувало не менше десяти суддів Конституційного Суду.

15. Якщо жоден із кандидатів на посаду Голови Суду не одержав необхідної кількості голосів, за рішенням комісії проводиться повторно голосування щодо двох кандидатів, які одержали найбільшу кількість голосів.

16. Нові вибори Голови Суду проводяться не пізніше ніж через місяць з дня проведення попередніх виборів Голови Суду у разі, якщо:

- при повторному голосуванні Голову Суду не було обрано;
- запропоновано не більше двох кандидатів і Голову Суду не було обрано.

17. Спеціальне пленарне засідання Суду протоколюється. Протокол спеціального пленарного засідання Суду підписує головуючий на цьому засіданні.

18. Матеріали спеціального пленарного засідання Суду головуючий на цьому засіданні передає керівникові Секретаріату. Керівник Секретаріату опечатує ці матеріали у присутності головуючого на спеціальному пленарному засіданні Суду та обраного Голови Суду і передає їх за актом на зберігання до Архіву Суду.

Протокол спеціального пленарного засідання Суду долучається до матеріалів спеціального пленарного засідання Суду, переданих до Архіву Суду.

§ 17. Вибори заступника Голови Суду

1. Заступника Голови Суду обирають на спеціальному пленарному засіданні Суду за пропозицією Голови Суду таємним голосуванням. Вибори заступника Голови Суду проводяться не пізніше ніж через місяць з дня, коли посада заступника Голови Суду стала вакантною.

2. На спеціальному пленарному засіданні Суду головує Голова Суду.

3. Спеціальне пленарне засідання Суду вважається повноважним, якщо на ньому присутні не менш як дванадцять суддів Конституційного Суду.

4. Суд на спеціальному пленарному засіданні відкритим голосуванням затверджує форму бюлетеня для голосування на виборах заступника Голови Суду та форму протоколу голосування.

5. Кандидатуру заступника Голови Суду для обрання на спеціальному пленарному засіданні Суду вносить Голова Суду.

6. На спеціальному пленарному засіданні Суду кандидат на посаду заступника Голови Суду виступає з промовою.

Після виступу кандидата на посаду заступника Голови Суду судді Конституційного Суду мають право поставити йому запитання. Суддям Конституційного Суду надається час для обговорення кандидатури на посаду заступника Голови Суду.

7. Для обрання заступника Голови Суду на спеціальному пленарному засіданні Суду створюється комісія у складі трьох суддів Конституційного Суду.

Кандидатури членів до складу комісії пропонують судді Конституційного Суду, в тому числі шляхом самовисування.

Члени комісії обираються відкритим голосуванням більшістю суддів Конституційного Суду, які беруть участь у спеціальному пленарному засіданні Суду.

Голова Суду та кандидат на посаду заступника Голови Суду не можуть входити до складу комісії.

8. Комісія на засіданні обирає зі свого складу відкритим голосуванням голову комісії, про що складається протокол.

9. Комісія забезпечує виготовлення бюлетенів для таємного голосування. На звороті бюлетенів ставиться підпис головуючого на спеціальному пленарному засіданні Суду і відтиск печатки Конституційного Суду.

Бюлетені без підпису головуючого на спеціальному пленарному засіданні Суду та відтиску печатки Конституційного Суду є недійсними.

10. Комісія вносить у бюлетені для таємного голосування прізвище, ім'я та по батькові кандидата на посаду заступника Голови Суду.

Судді Конституційного Суду розписуються про одержання бюлетенів в окремому списку. Бюлетені, що залишилися, погашаються.

Заповнення бюлетеня відбувається в спеціально облаштованому приміщенні для таємного голосування.

11. Суддя при голосуванні залишає у бюлетені для таємного голосування прізвище кандидата на посаду заступника Голови Суду, якщо він його підтримує, або закреслює прізвище кандидата, якщо він його не підтримує.

12. Комісія забезпечує таємність голосування. Після проведення таємного голосування комісія перевіряє дійсність бюлетенів, підраховує голоси „за“ і „проти“, віддані за кандидата на посаду заступника Голови Суду, складає протокол таємного голосування, який підписують голова і члени комісії.

Протокол таємного голосування оголошує голова комісії на спеціальному пленарному засіданні Суду.

13. Заступник Голови Суду вважається обраним на посаду, якщо за нього проголосувало не менше десяти суддів Конституційного Суду.

14. Якщо кандидат на посаду заступника Голови Суду не одержав необхідної кількості голосів, Голова Суду не пізніше ніж через місяць з дня проведення попередніх виборів заступника Голови Суду вносить іншу кандидатуру.

15. Спеціальне пленарне засідання Суду протоколюється. Протокол спеціального пленарного засідання Суду підписує головуючий на цьому засіданні.

16. Матеріали спеціального пленарного засідання Суду Голова Суду передає керівникові Секретаріату. Керівник Секретаріату опечатує ці матеріали у присутності Голови Суду та обраного заступника Голови Суду і передає їх за актом на зберігання до Архіву Суду.

Протокол спеціального пленарного засідання Суду долучається до матеріалів спеціального пленарного засідання Суду, переданих до Архіву Суду.

§ 18. Порядок тимчасового виконання обов'язків Голови Суду Суддею

1. За відсутності Голови Суду його обов'язки виконує заступник Голови Суду без видання розпорядження.

2. За відсутності Голови Суду та заступника Голови Суду обов'язки Голови Суду виконує старший за віком Суддя. Голова Суду видає розпорядження про тимчасове виконання обов'язків Голови Суду Суддею, який є старшим за віком.

3. Якщо Голова Суду з об'єктивних причин не в змозі видати розпорядження про покладення обов'язків Голови Суду на Суддю, який є старшим за віком, то старший за віком Суддя видає розпорядження про виконання ним обов'язків Голови Суду.

§ 19. Дострокове звільнення з посади, припинення повноважень Голови Суду та заступника Голови Суду

1. Голову Суду, заступника Голови Суду Суд звільняє з посади за їх заявами.

2. Голова Суду протягом п'яти робочих днів скликає засідання Суду для розгляду заяви про звільнення з посади Голови Суду, заступника Голови Суду.

У разі дострокового звільнення з посади заступника Голови Суду за відсутності Голови Суду засідання скликає заступник Голови Суду.

На засіданні Суду, на якому розглядається заява про звільнення з посади Голови Суду, заступника Голови Суду, не може головувати відповідно Голова Суду, заступник Голови Суду.

3. Рішення про дострокове звільнення з посади Голови Суду, заступника Голови Суду вважається ухваленим, якщо за це проголосувала більшість суддів Конституційного Суду від його конституційного складу. Таке рішення ухвалюється у формі постанови Суду.

4. Звільнення Судді з посади або припинення його повноважень, а також закінчення строку, на який Суддю обрано Головою Суду або заступником Голови Суду, є припиненням його повноважень на відповідній адміністративній посаді.

§ 20. Порядок формування складу сенатів Конституційного Суду

1. У складі Суду діють два сенати Конституційного Суду – Перший сенат і Другий сенат.

Склад сенатів Конституційного Суду формується на спеціальному пленарному засіданні Суду шляхом жеребкування.

2. Для проведення жеребкування на спеціальному пленарному засіданні Суду виготовляється по вісім закритих кульок, всередині яких знаходяться позначки із номерами „1“ та „2“ відповідно до нумерації сенатів Конституційного Суду.

Якщо на день проведення жеребкування до складу Суду входить менше ніж вісімнадцять суддів Конституційного Суду, кількість кульок виготовляється відповідно до кількості суддів Конституційного Суду, які беруть участь у жеребкуванні.

Якщо у жеребкуванні бере участь непарна кількість суддів Конституційного Суду, для жеребкування виготовляється на одну кульку більше, ніж кількість суддів Конституційного Суду, які беруть у ньому участь.

Кількість кульок із номерами „1“ та „2“ має бути однаковою.

3. Кульки складає у скриньку судовий розпорядник.

Судді Конституційного Суду за списком в алфавітному порядку обирають по одній кульці. Секретар судового засідання фіксує в протоколі, номер якого Сенату зазначено всередині кожної обраної кульки. Голова Суду та заступник Голови Суду участі у жеребкуванні не беруть.

4. Голова Суду входить до складу Першого сенату й головує на його засіданнях. Заступник Голови Суду входить до складу Другого сенату й головує на його засіданнях.

5. Персональний склад сенатів Конституційного Суду затверджується постановою Суду згідно з номерами сенатів Конституційного Суду, обраними суддями Конституційного Суду шляхом жеребкування.

6. У разі призначення нових суддів Конституційного Суду наступного робочого дня після складення ними присяги проводиться жеребкування між ними у порядку, визначеному пунктом 3 цього параграфу. Для проведення жеребкування виготовляються кульки відповідно до кількості новопризначених суддів Конституційного Суду та кількості вакантних посад у сенатах Конституційного Суду.

Якщо вакантні посади знаходяться в межах одного Сенату, жеребкування не проводиться.

7. У разі закінчення строку повноважень Голови Суду або заступника Голови Суду чи дострокового звільнення з посади Голови Суду або заступника Голови Суду між суддями Конституційного Суду, які обіймали ці посади, жеребкування не проводиться. Голова Суду, заступник Голови Суду, повноваження яких на адміністративних посадах припинено, залишаються у складі того Сенату, до якого вони входять.

Якщо Суддя, якого обрано Головою Суду або заступником Голови Суду, до обрання на адміністративну посаду не входив до складу того Сенату, в якому він має головувати, він замінює у складі цього Сенату Суддю, який обіймав відповідну адміністративну посаду до нього.

§ 21. Порядок утворення колегій суддів Конституційного Суду

1. У межах сенатів Конституційного Суду утворюються шість колегій суддів Конституційного Суду – по три колегії суддів Конституційного Суду в межах кожного Сенату. Колегії суддів Конституційного Суду утворюються на спеціальному пленарному засіданні Суду після утворення сенатів Конституційного Суду шляхом жеребкування.

2. Жеребкування проводиться щодо кожного Сенату окремо. Для проведення жеребкування на спеціальне пленарне засідання Суду виготовляється по три закриті кульки, всередині яких знаходяться позначки із номерами „1“, „2“, „3“ відповідно до нумерації колегій суддів Конституційного Суду у кожному Сенаті.

Якщо на день проведення жеребкування до складу Сенату входить сім або вісім суддів Конституційного Суду, виготовляється по три закриті кульки, всередині яких знаходяться позначки із номерами „1“, „2“, а також відповідно одна або дві закриті кульки, всередині яких знаходяться позначки із номером „3“.

Якщо на день проведення жеребкування до складу Сенату входить шість суддів Конституційного Суду, кульки із позначкою „3“ не виготовляються; розподіл суддів Конституційного Суду проводиться між Першою та Другою колегіями суддів Конституційного Суду.

3. Судовий розпорядник складає кульки у скриньку.

Судді Конституційного Суду кожного Сенату за списком в алфавітному порядку обирають одну з кульок. Секретар судового засідання фіксує в протоколі, номер якої Колегії обрав кожен Суддя.

4. Персональний склад колегій суддів Конституційного Суду із зазначенням, до складу якого Сенату вони входять, затверджується постановою Суду згідно з номерами колегій суддів Конституційного Суду, обраними суддями Конституційного Суду шляхом жеребкування.

5. Якщо в результаті жеребкування утворилася неповноважна за складом Колегія, до її складу тимчасово залучають Суддю з іншої Колегії в порядку, визначеному § 23 Регламенту. Прізвище такого Судді до персонального складу Колегії не включається.

§ 22. Порядок обрання секретаря Колегії та виконання його обов'язків

1. На засіданні Колегії із числа суддів Конституційного Суду, які входять до її складу, обирається секретар Колегії.

Голова Суду, заступник Голови Суду, тимчасово залучений до складу неповноважної Колегії Суддя не можуть бути обрані секретарем Колегії.

2. Секретар Колегії обирається відкритим голосуванням більшістю суддів Конституційного Суду, які входять до складу цієї Колегії.

3. Про обрання секретаря Колегії складається протокол, який передається до Секретаріату.

4. У разі відсутності секретаря Колегії його обов'язки виконує старший за віком Суддя, який входить до її складу.

Тимчасово залучений до складу неповноважної за складом Колегії Суддя не може виконувати обов'язки секретаря Колегії.

§ 23. Порядок тимчасового залучення Судді до складу неповноважної за складом Колегії

1. Якщо Колегія є неповноважною за складом, до її складу тимчасово залучається Суддя з іншої Колегії того ж Сенату.

Секретар неповноважної за складом Колегії, а у разі його відсутності – старший за віком Суддя, який входить до її складу, письмово повідомляє головуючого у відповідному Сенаті про необхідність тимчасового залучення до складу неповноважної за складом Колегії Судді з іншої Колегії. Не пізніше п'ятого робочого дня з дня отримання такого повідомлення головуючий у відповідному Сенаті скликає засідання Сенату для вирішення питання про тимчасове залучення до складу неповноважної за складом Колегії Судді з іншої Колегії.

2. Суддя, якого буде тимчасово залучено до складу неповноважної за складом Колегії, визначається шляхом жеребкування на засіданні відповідного Сенату, про що складається протокол.

3. Суддя, якого було тимчасово залучено до складу неповноважної за складом Колегії, не бере участі у наступному жеребкуванні при вирішенні питання про тимчасове залучення Судді до складу неповноважної за складом Колегії.

§ 24. Внесення змін до персонального складу Сенату та Колегії

1. Зміни до персонального складу Сенату та Колегії вносяться у разі призначення нових суддів Конституційного Суду.

2. Якщо одна з Колегій є неповноважною за складом, то Суддя, який призначений на посаду, включається до персонального складу цієї Колегії та до персонального складу відповідного Сенату. Для цього Голова Суду, а у разі його відсутності – заступник Голови Суду або Суддя, який виконує обов'язки Голови Суду, не пізніше п'ятого робочого дня з дня набуття повноважень Суддею скликає спеціальне пленарне засідання Суду для внесення змін до постанов Суду, якими затверджено персональний склад відповідних Сенату та Колегії.

3. Якщо неповноважних за складом колегій суддів Конституційного Суду декілька і вони належать до різних сенатів Конституційного Суду, Голова Суду, а у разі його відсутності – заступник Голови Суду або Суддя, який виконує обов'язки Голови Суду, не пізніше п'ятого робочого дня з дня набуття повноважень Суддею (суддями Конституційного Суду) скликає спеціальне пленарне засідання Суду для проведення жеребкування щодо включення Судді (суддів Конституційного Суду) до відповідних Сенату та Колегії.

Якщо неповноважні за складом колегії суддів Конституційного Суду належать до одного Сенату, Голова Суду, а у разі його відсутності – заступник Голови Суду або Суддя, який виконує обов'язки Голови Суду, не пізніше п'ятого робочого дня з дня набуття повноважень Суддею (суддями Конституційного Суду) скликає спеціальне пленарне засідання Суду для проведення жеребкування щодо включення Судді (суддів Конституційного Суду) до відповідної Колегії.

Після проведення жеребкування Суд вносить зміни до постанов Суду, якими затверджено персональний склад сенатів Конституційного Суду та колегій суддів Конституційного Суду.

4. У разі необхідності Суд на спеціальному пленарному засіданні вирішує питання про зміни у складі сенатів Конституційного Суду та колегій суддів Конституційного Суду в порядку, визначеному Регламентом.

§ 25. Постійні комісії Суду

1. Суд на засіданні створює з числа суддів Конституційного Суду постійні комісії Суду та затверджує положення про них.

2. Суд шляхом відкритого голосування створює такі постійні комісії Суду:

- 1) з питань регламенту та етики;
- 2) з питань бюджету та кадрів;
- 3) з питань наукового забезпечення;
- 4) з питань міжнародних зв'язків.

За необхідності Суд може створювати інші постійні комісії Суду, ліквідувати або реорганізувати раніше створені, змінювати їх кількісний та персональний склад.

3. Кількісний склад постійних комісій Суду визначає Суд.

Кандидатури суддів Конституційного Суду для обрання до складу постійних комісій Суду пропонують судді Конституційного Суду, в тому числі шляхом самовисування. Спірні питання членства в постійних комісіях Суду вирішує Суд.

4. Голова постійної комісії Суду обирається більшістю суддів Конституційного Суду, що входять до складу комісії.

Голова постійної комісії Суду організовує діяльність комісії та веде її засідання.

5. Постійна комісія Суду є повноважною за умови присутності на її засіданні більше половини її членів.

6. З питань, що обговорюються на засіданні, постійна комісія Суду ухвалює рішення більшістю суддів Конституційного Суду, що входять до її складу.

§ 26. Порядок скликання зборів суддів Конституційного Суду

1. Збори суддів Конституційного Суду є організаційною формою суддівського самоврядування, на них вирішуються питання, що безпосередньо не пов'язані зі здійсненням конституційного провадження та не належать до питань, що їх вирішує Суд на своїх засіданнях.

2. На вимогу не менш як трьох суддів Конституційного Суду Голова Суду, а у разі його відсутності – заступник Голови Суду або Суддя, який виконує обов'язки Голови Суду, не пізніше сьомого робочого дня з дня отримання відповідної письмової вимоги скликає збори суддів Конституційного Суду. Дату скликання і порядок денний зборів суддів Конституційного Суду Секретаріат завчасно доводить до відома суддів Конституційного Суду.

3. Збори суддів Конституційного Суду є повноважними, якщо на них присутні не менше дванадцяти суддів Конституційного Суду.

На збори суддів Конституційного Суду можуть запрошуватися судді Конституційного Суду у відставці, працівники Секретаріату, інші особи.

4. Збори суддів Конституційного Суду можуть звертатися з пропозиціями щодо питань діяльності Суду до органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

5. Збори суддів Конституційного Суду ухвалюють рішення більшістю голосів присутніх на зборах суддів Конституційного Суду відкритим голосуванням, якщо не ухвалено рішення про таємне голосування.

§ 27. Спеціальні пленарні засідання Суду, засідання Суду, пов'язані з організаційною діяльністю

1. Спеціальні пленарні засідання Суду скликаються з підстав, визначених Законом, та в порядку, встановленому Регламентом.

2. На спеціальних пленарних засіданнях Суду здійснюється:

1) обрання Голови Суду, заступника Голови Суду;

2) складання новопризначеними суддями Конституційного Суду присяги;

3) ухвалення рішення про надання згоди на затримання, утримування під вартою чи арешт Судді;

4) винесення попередження Судді про необхідність усунення обставин, що свідчать про порушення ним вимог щодо несумісності;

5) ухвалення рішення про звільнення Судді з посади відповідно до статті 21 Закону;

6) ухвалення Регламенту та внесення змін до нього;

7) затвердження персонального складу сенатів Конституційного Суду;

8) утворення колегій суддів Конституційного Суду, затвердження їх персональних складів.

3. Засідання Суду скликається з ініціативи Голови Суду, а у разі його відсутності – заступника Голови Суду або Судді, який виконує обов'язки Голови Суду, на вимогу постійної комісії Суду чи не менше трьох суддів Конституційного Суду не пізніше сьомого робочого дня з дня надходження ініціативи про його скликання.

4. На засіданнях Суду:

1) ухвалює рішення про дострокове звільнення з посади Голови Суду, заступника Голови Суду;

2) ухвалює постанову про персональний склад делегацій Суду та їх керівників, про участь суддів Конституційного Суду у науково-практичних конференціях, симпозіумах, фахових національних, міжнародних, інших заходах;

3) визначає деталі мантиї;

4) створює постійні комісії Суду та затверджує положення про них;

5) затверджує склад Науково-консультативної ради та Положення про неї;

6) затверджує склад редакційної ради „Вісника Конституційного Суду України“;

7) затверджує структуру і штатний розпис Секретаріату;

8) затверджує положення про Секретаріат, Архів Суду, Бібліотеку Суду, вносить зміни та доповнення до них;

9) призначає на посаду та звільняє з посади керівника Секретаріату, першого заступника, заступників керівника Секретаріату;

10) розглядає пропозиції щодо обсягу фінансування Суду, затверджує кошторис на кожний фінансовий рік;

11) заслуховує інформацію Голови Суду, а у разі його відсутності – заступника Голови Суду або Судді, який виконує обов'язки Голови Суду, про ефективність використання Секретаріатом бюджетних коштів на утримання і забезпечення діяльності Суду;

12) затверджує порядок організації поховання суддів Конституційного Суду, суддів Конституційного Суду у відставці;

13) затверджує текст щорічної інформаційної доповіді Суду;

14) затверджує порядок забезпечення онлайн-трансляцій відкритої частини пленарних засідань Сенату, Великої палати;

15) вирішує інші питання внутрішньої діяльності Суду, не пов'язані з конституційним провадженням.

5. Голова Суду, а у разі його відсутності – заступник Голови Суду або Суддя, який виконує обов'язки Голови Суду, пропонує порядок денний засідання Суду, який затверджує на відповідному засіданні Суду.

6. У разі необхідності на засідання Суду запрошуються працівники Секретаріату та інші особи.

Дату скликання і порядок денний засідання Суду Секретаріат завчасно доводить до відома суддів Конституційного Суду та запрошених осіб.

7. Спеціальні пленарні засідання Суду, засідання Суду фіксуються за допомогою технічних засобів та шляхом ведення протоколів, у яких здійснюється текстове відображення аудіозапису відповідного засідання.

8. Фіксування спеціальних пленарних засідань Суду, засідань Суду за допомогою технічних засобів та шляхом ведення протоколів, у яких здійснюється текстове відображення аудіозаписів відповідних засідань, забезпечує Секретаріат. Протокол спеціального пленарного засідання Суду, засідання Суду підписує уповноважена особа Секретаріату, яка його склала.

Матеріали та протоколи спеціальних пленарних засідань Суду, засідань Суду передаються до Архіву Суду в установленому порядку.

§ 28. Графік роботи органів Конституційного Суду

1. За звичайних обставин засідання та пленарні засідання сенатів Конституційного Суду відбуваються щовівторка та щосереди, засідання та пленарні засідання Великої палати – щочетверга.

Засідання колегій суддів Конституційного Суду можуть відбуватися у будь-які робочі дні у час, коли не проводяться засідання, пленарні засідання сенатів Конституційного Суду, Великої палати.

2. Засідання Колегії, засідання, пленарні засідання Сенату, Великої палати можуть бути перенесені у разі необхідності, в тому числі у разі неповноважності Колегії, Сенату, Великої палати або якщо учасник конституційного провадження, якого запрошено на відповідне засідання, з поважної причини не прибув на нього.

3. Спеціальні пленарні засідання, засідання Суду відбуваються, як правило, у вільні від засідань та пленарних засідань Сенату, Великої палати дні.

Спеціальні пленарні засідання, на яких новопризначені судді Конституційного Суду складають присягу, можуть відбуватися у будь-який робочий день із дотриманням вимог частини другої статті 17 Закону.

§ 29. Позасудова діяльність суддів Конституційного Суду

1. Суддя може брати участь у науково-практичних конференціях, симпозіумах, фахових національних, міжнародних, інших заходах, що є здійсненням ним своїх професійних обов'язків.

2. Позасудова діяльність Судді не є підставою для його відсутності на засіданнях Колегії, засіданнях та пленарних засіданнях Сенату, Великої палати, спеціальних пленарних засіданнях Суду, засіданнях Суду, пов'язаних з організаційною діяльністю, зборах суддів Конституційного Суду, крім випадків, коли участь Судді у науково-практичних конференціях,

симпозіумах, фахових національних, міжнародних, інших заходах здійснюється за рішенням Суду.

Про організаційне забезпечення науково-практичних конференцій, симпозіумів, фахових національних, міжнародних, інших заходів, які проводить або в яких бере участь Суд, Голова Суду, а у разі його відсутності – заступник Голови Суду або Суддя, який виконує обов'язки Голови Суду, видає розпорядження.

Про участь суддів Конституційного Суду у науково-практичних конференціях, симпозіумах, фахових національних, міжнародних, інших заходах, які організовує Суд або які проводяться за його участю, Суд на засіданні ухвалює постанову.

§ 30. Міжнародні зв'язки Суду

1. Суд підтримує співробітництво з органами конституційної юрисдикції інших держав, міжнародними судами та міжнародними організаціями шляхом укладання угод про співробітництво, взаємного обміну делегаціями, організації спільних науково-практичних заходів, стажування працівників, обміну рішеннями та іншою інформацією тощо.

2. Для участі у міжнародному заході Суд на своєму засіданні визначає персональний склад делегації Суду та її керівника. При визначенні складу делегації Суду для участі у міжнародному заході одночасно може вирішуватися питання про делегування повноважень щодо підписання угод, меморандумів, договорів про співробітництво тощо, а також щодо виділення коштів для їх реалізації.

§ 31. Щорічна інформаційна доповідь Суду

1. Щорічна інформаційна доповідь Суду є аналітичним документом та має містити такі відомості за попередній рік:

1) показники щодо кількості:

а) звернень до Суду;

б) рішень, висновків, ухвал Суду;

в) актів, визнаних Судом неконституційними, за їх видами відповідно до пункту 1 частини першої статті 150 Конституції України;

г) повідомлень суб'єктам права на конституційну скаргу щодо необхідності усунення ними недоліків в оформленні конституційних скарг;

2) аналіз змісту звернень до Суду в таких аспектах:

а) які питання найчастіше порушувалися;

б) норми яких актів найчастіше оспорювалися;

3) аналіз змісту актів, ухвалених Судом, у таких аспектах:

а) норми яких актів було визнано неконституційними;

б) які конституційні права були порушені актами, визнаними Судом неконституційними;

в) які державні органи Суд зобов'язав забезпечити контроль за виконанням рішення, додержанням висновку;

4) інформацію про те, чи всі акти, ухвалені Судом у цей період, було виконано;

5) інформацію про співробітництво Суду з органами конституційної юрисдикції інших держав, міжнародними судами та міжнародними організаціями, про участь суддів Конституційного Суду у науково-практичних конференціях, симпозіумах, фахових національних, міжнародних, інших заходах;

б) пропозиції стосовно стратегічного планування діяльності Суду та пов'язаних із цим видатків бюджету.

Щорічна інформаційна доповідь Суду може містити іншу інформацію щодо діяльності Суду та його фінансового забезпечення у попередньому році.

2. Організацію підготовки проекту тексту щорічної інформаційної доповіді Суду забезпечує Голова Суду, а у разі його відсутності – заступник Голови Суду або Суддя, який виконує обов'язки Голови Суду.

Проект тексту щорічної інформаційної доповіді Суду роздається суддям Конституційного Суду за п'ять робочих днів до розгляду питання про затвердження щорічної інформаційної доповіді Суду на засіданні Суду.

3. Голова Суду, а у разі його відсутності – заступник Голови Суду або Суддя, який виконує обов'язки Голови Суду, скликає засідання Суду для затвердження тексту щорічної інформаційної доповіді Суду.

Судді Конституційного Суду можуть вносити пропозиції щодо змісту щорічної інформаційної доповіді Суду.

4. Щорічна інформаційна доповідь Суду має бути затверджена на засіданні Суду та оприлюднена на Веб-сайті до 31 березня поточного року.

Одночасно з оприлюдненням на Веб-сайті Голова Суду, а у разі його відсутності – заступник Голови Суду або Суддя, який виконує обов'язки Голови Суду, надсилає щорічну інформаційну доповідь Суду суб'єктам, визначеним частиною четвертою статті 43 Закону.

§ 32. Веб-сайт

1. На Веб-сайті оприлюднюється інформація, визначена як обов'язкова для оприлюднення Законом або іншими законами України.

На Веб-сайті може бути оприлюднено іншу інформацію із дотриманням вимог законів України щодо оприлюднення публічної інформації з обмеженим доступом та щодо захисту персональних даних.

2. Інформація на Веб-сайті оприлюднюється українською та англійською мовами.

3. Порядок розміщення інформації (матеріалів) для оприлюднення на Веб-сайті визначається Положенням про Веб-сайт.

4. Записи відеотрансляцій відкритої частини пленарних засідань Сенату, Великої палати не пізніше наступного робочого дня після дня проведення цих засідань оприлюднюються на Веб-сайті.

5. На Веб-сайті здійснюється пряма трансляція відкритої частини пленарного засідання Сенату, Великої палати.

Порядок забезпечення прямої трансляції відкритої частини пленарних засідань Сенату, Великої палати затверджується постановою Суду.

§ 33. Фінансове забезпечення Суду

1. Проект бюджетного запиту готує Секретаріат з дотриманням вимог інструкції з підготовки бюджетних запитів та погоджує постійна комісія з питань бюджету та кадрів Суду.

2. Проект кошторису Суду готує Секретаріат на підставі Закону України про Державний бюджет України на поточний рік і подає Голові Суду, а у разі його відсутності – заступнику Голови Суду або Судді, який виконує обов'язки Голови Суду.

3. Голова Суду, а у разі його відсутності – заступник Голови Суду або Суддя, який виконує обов'язки Голови Суду, направляє проект кошторису Суду до постійної комісії з питань бюджету та кадрів Суду для його попереднього розгляду і після отримання від цієї комісії висновку скликає засідання Суду для його розгляду.

4. Кошторис Суду затверджує Суд не пізніше ніж через місяць з дня набрання чинності Законом України про Державний бюджет України на поточний рік.

Кошторис Суду вважається затвердженим, якщо за нього проголосувала більшість суддів Конституційного Суду, які беруть участь у засіданні Суду.

5. У кошторисі Суду окремим рядком визначаються кошти, необхідні для забезпечення судового процесу.

6. Суд надає організаційну допомогу у забезпеченні діяльності об'єднань суддів Конституційного Суду у відставці.

§ 34. Діловодство в Суді

1. Діловодство в Суді ведеться державною мовою згідно з Конституцією України, Законом, іншими нормативно-правовими актами, державними стандартами, що регламентують правила складання, оформлення та зберігання документів.

2. Правила роботи з документами визначаються в Інструкції з діловодства в Конституційному Суді, що затверджується розпорядженням Голови Суду.

Глава 3. Організація діяльності Секретаріату

§ 35. Порядок призначення на посаду та звільнення з посади керівника Секретаріату

1. Керівника Секретаріату призначає на посаду та звільняє з посади Суд на своєму засіданні.

2. Кандидатуру на посаду керівника Секретаріату пропонує Голова Суду, а у разі його відсутності – заступник Голови Суду або Суддя, який виконує обов'язки Голови Суду, з урахуванням пропозиції постійної комісії з питань бюджету та кадрів Суду. Кандидат на посаду керівника Секретаріату має відповідати кваліфікаційним вимогам, передбаченим Законом України „Про державну службу“ для осіб, які претендують на зайняття посади державної служби категорії „А“, та Законом.

3. Постанова Суду про призначення на посаду або звільнення з посади керівника Секретаріату ухвалюється відкритим голосуванням не менш як десятьма суддями Конституційного Суду.

4. Розгляд питання про призначення на посаду керівника Секретаріату здійснюється за участю кандидата на цю посаду. При розгляді питання про звільнення з посади керівника Секретаріату особа, яка займає цю посаду, запрошується на засідання Суду. Особі, щодо якої розглядається питання про призначення на посаду керівника Секретаріату або звільнення з цієї посади, надається час для виступу та відповідей на запитання суддів Конституційного Суду.

5. Постанова Суду про призначення на посаду керівника Секретаріату оприлюднюється на Веб-сайті не пізніше наступного робочого дня після її ухвалення.

6. Керівник Секретаріату може бути звільнений з посади у порядку, встановленому законодавством про державну службу та про працю.

7. Повноваження керівника Секретаріату визначаються Положенням про Секретаріат, затвердженим постановою Суду.

§ 36. Порядок призначення на посаду та звільнення з посади першого заступника, заступників керівника Секретаріату

1. Першого заступника, заступників керівника Секретаріату призначає на посаду та звільняє з посади Суд на своєму засіданні.

2. Кандидатуру на посаду відповідно першого заступника, заступників керівника Секретаріату пропонує Голова Суду, а у разі його відсутності – заступник Голови Суду або Суддя, який виконує обов'язки Голови Суду, з урахуванням пропозицій постійної комісії з питань бюджету та кадрів Суду і керівника Секретаріату. Кандидати на посади першого заступника та заступників керівника Секретаріату мають відповідати кваліфікаційним

вимогам, передбаченим Законом України „Про державну службу“ для осіб, які претендують на зайняття посади державної служби категорії „А“.

3. Постанова Суду про призначення на посаду або звільнення з посади першого заступника, заступників керівника Секретаріату ухвалюється відкритим голосуванням не менш як десятьма суддями Конституційного Суду.

4. Розгляд питання про призначення на посади першого заступника, заступників керівника Секретаріату здійснюється за участю кандидатів на ці посади. При розгляді питання про звільнення з посад першого заступника, заступників керівника Секретаріату особи, які займають ці посади, запрошуються на засідання Суду. Особам, щодо яких розглядається питання про призначення на посади першого заступника, заступників керівника Секретаріату або звільнення з посад першого заступника, заступників керівника Секретаріату, надається час для виступів та відповідей на запитання суддів Конституційного Суду.

5. Постанова Суду про призначення на посаду першого заступника, заступників керівника Секретаріату оприлюднюється на Веб-сайті не пізніше наступного робочого дня після її ухвалення.

6. Перший заступник, заступники керівника Секретаріату можуть бути звільнені з посад у порядку, встановленому законодавством про державну службу та про працю.

7. Повноваження першого заступника, заступників керівника Секретаріату визначає керівник Секретаріату відповідно до Положення про Секретаріат, затвердженого постановою Суду.

§ 37. Порядок проходження державної служби в Секретаріаті

1. Секретаріат виконує завдання і функції, визначені Законом, Регламентом та Положенням про Секретаріат.

2. Формування Секретаріату здійснюється відповідно до Закону, Закону України „Про державну службу“, Регламенту та Положення про Секретаріат.

Положення про Секретаріат, його структура і штатний розпис затверджуються на засіданні Суду за поданням керівника Секретаріату.

3. У Секретаріаті діє профспілкова організація.

Між адміністрацією в особі керівника Секретаріату та профспілковою організацією в особі голови профспілкового комітету укладається Колективний договір. Дія цього договору поширюється на всіх працівників Секретаріату.

4. Режим роботи працівників Секретаріату визначається Положенням про Секретаріат, положеннями про його структурні підрозділи, Правилами внутрішнього службового розпорядку в Конституційному Суді та Правилами внутрішнього трудового розпорядку в Конституційному Суді.

Положення про структурні підрозділи Секретаріату затверджує керівник Секретаріату.

Правила внутрішнього службового розпорядку в Конституційному Суді затверджуються в порядку, визначеному Законом України „Про державну службу“.

Правила внутрішнього трудового розпорядку в Конституційному Суді подає керівник Секретаріату та затверджує трудовий колектив в порядку, визначеному законодавством про працю.

§ 38. Патронатні служби суддів Конституційного Суду

1. Правовий статус наукових консультантів і помічників суддів Конституційного Суду, порядок їх призначення на посади та звільнення з посад, обов'язки та інші питання роботи в патронатних службах суддів Конституційного Суду визначаються Законом, Законом України „Про державну службу“, Регламентом та Положенням про патронатну службу, затвердженим Судом.

Розділ II. Питання конституційного провадження

Глава 4. Порядок прийняття звернень до Суду

§ 39. Приймання, реєстрація та попередня перевірка звернень до Суду

1. До розгляду в Суді приймаються звернення до Суду від суб'єктів права на такі звернення, визначених статтями 52, 54, 56 Закону.

2. Конституційні подання за формою і змістом повинні відповідати вимогам, встановленим статтями 51, 52, частиною першою статті 74 Закону.

3. Конституційні звернення за формою і змістом повинні відповідати вимогам, встановленим статтями 53, 54, частиною першою статті 74 Закону.

Конституційні звернення щодо відповідності Конституції України (конституційності) питань, які пропонуються для винесення на всеукраїнський референдум за народною ініціативою, подаються в строк, визначений статтею 79 Закону.

4. Конституційні скарги за формою і змістом повинні відповідати вимогам, встановленим статтями 55, 56, частиною першою статті 74 Закону, та вважаються прийнятними за умов, визначених статтею 77 Закону.

5. Звернення до Суду надсилаються поштою або подаються безпосередньо до Секретаріату.

6. Звернення до Суду безвідносно до форми невідкладно реєструються Секретаріатом шляхом внесення інформації про них до автоматизованої системи „Документообіг КСУ“ із проставленням автоматично сформованого унікального реєстраційного індексу, дати та часу надходження.

7. Інформація про звернення до Суду із зазначенням дати надходження та реєстраційного номера кожного з них розміщується на Веб-сайті.

8. Секретаріат перевіряє конституційні скарги на відповідність за формою вимогам Закону впродовж одного робочого дня з дня їх реєстрації.

9. Конституційне подання, конституційне звернення, а також конституційна скарга у разі її відповідності за формою вимогам Закону після попередньої перевірки, але не пізніше наступного робочого дня з дня реєстрації, передається Судді-доповідачу згідно з розподілом.

§ 40. Повернення конституційних скарг

1. Якщо конституційна скарга за формою не відповідає вимогам Закону, керівник Секретаріату повертає її суб'єкту права на конституційну скаргу із зазначенням, яким вимогам Закону вона не відповідає.

2. Конституційна скарга щодо справи, остаточне судове рішення в якій набрало законної сили раніше 30 вересня 2016 року, повертається керівником Секретаріату суб'єкту права на конституційну скаргу.

3. Повторно надіслана конституційна скарга реєструється й опрацьовується в порядку, визначеному § 39, § 41 Регламенту.

§ 41. Визначення Судді-доповідача у справі

1. Суддя-доповідач у справі визначається шляхом розподілу звернень до Суду між суддями Конституційного Суду почергово, в алфавітному порядку з урахуванням прізвища, імені та по батькові, за датою надходження та номером реєстрації безвідносно до форми звернень до Суду. Розподіл звернень до Суду здійснюється не пізніше наступного робочого дня з дня реєстрації.

2. Звернення до Суду після їх розподілу невідкладно передаються суддям-доповідачам у справах.

Конституційні скарги, які за формою не відповідають вимогам Закону і повертаються суб'єктам права на конституційну скаргу керівником Секретаріату, між суддями Конституційного Суду не розподіляються.

§ 42. Підготовка попереднього висновку про наявність підстав для відкриття конституційного провадження у справі або відмови у відкритті конституційного провадження у справі

1. Секретаріат здійснює підготовку попереднього висновку про наявність підстав для відкриття конституційного провадження у справі або відмови у відкритті конституційного провадження у справі за конституційними скаргами, які за формою відповідають вимогам Закону, а також за конституційними поданнями та конституційними зверненнями.

2. Підготовка попереднього висновку здійснюється протягом семи робочих днів.

§ 43. Вивчення звернення до Суду Суддею-доповідачем у справі

1. Суддя-доповідач у справі:

1) вивчає порушені у зверненні до Суду питання і готує матеріали на розгляд Колегії, Сенату, Великої палати;

2) витребує документи, матеріали, інші відомості, що стосуються справи, від суб'єктів, зазначених у пункті 2 частини четвертої статті 59 Закону;

3) не пізніше сьомого робочого дня з дня надходження до нього звернення до Суду отримує від Секретаріату попередній висновок про наявність підстав для відкриття конституційного провадження у справі або відмови у відкритті конституційного провадження у справі;

4) дає доручення відповідним підрозділам Секретаріату щодо підготовки аналітичних, довідкових, інформаційних та інших матеріалів з питань конституційного провадження;

5) залучає спеціалістів для консультацій з окремих питань та для дослідження документів, що стосуються справи;

6) може звертатися до наукових установ та вищих навчальних закладів з метою з'ясування позиції, наукових підходів щодо питань, які виникають у конституційному провадженні;

7) готує проекти ухвал щодо призначення експертизи у справі, залучення до участі в конституційному провадженні спеціалістів, виклику посадових осіб, експертів, спеціалістів, свідків, уповноважених осіб, які діють від імені суб'єкта права на звернення до Суду, а також громадян, участь яких може сприяти об'єктивному та повному розгляду справи, та вносить їх на розгляд Сенату, Великої палати;

8) здійснює інші повноваження, визначені Законом та Регламентом.

2. Строки виконання доручень підрозділами Секретаріату встановлює Суддя-доповідач у справі відповідно до Інструкції з діловодства в Конституційному Суді.

3. Суддя-доповідач у справі вивчає звернення до Суду у двадцятиденний строк з дня визначення його Суддею-доповідачем у справі. Протягом вказаного строку Суддя-доповідач у справі повинен передати на засідання Колегії проект ухвали про відкриття конституційного провадження у справі або про відмову у відкритті конституційного провадження у справі.

4. Суддя-доповідач у справі вирішує питання про направлення копій звернень до Суду, інших документів керівникові органу, посадовій особі, які ухвалили, підписали або оприлюднили оспорюваний акт чи акт, що містить оспорювані положення, з пропозицією викласти свої вмотивовані пояснення щодо порушених у відповідному зверненні до Суду питань.

5. Суддя-доповідач у справі готує матеріали справи до розгляду, зокрема, шляхом надання доручень, надсилання запитів, витребування документів, матеріалів, інших відомостей, необхідних для забезпечення повноти розгляду справи та ухвалення рішення, надання висновку. Про завершення підготовки матеріалів справи до розгляду Суддя-доповідач у справі повідомляє Голову Суду або заступника Голови Суду.

§ 44. Конфлікт інтересів та відвід (самовідвід) Судді

1. Суддя не може брати участі у підготовці, розгляді та прийнятті рішень, виконувати інші повноваження у питаннях, щодо яких у нього наявний реальний чи потенційний конфлікт інтересів.

2. Реальним конфліктом інтересів є суперечність між приватним інтересом Судді та його службовими повноваженнями, що впливає на об'єктивність чи неупередженість прийняття рішень або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень.

Потенційним конфліктом інтересів є наявність у Судді приватного інтересу у сфері, в якій він виконує свої службові повноваження, що може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття ним рішень або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень.

3. Відвід (самовідвід) застосовується, зокрема, якщо:

1) Суддя безпосередньо або опосередковано заінтересований у результаті розгляду справи;

2) Суддя є членом сім'ї або близьким родичем осіб, які беруть участь у справі;

3) є інші обставини, що викликають сумнів в об'єктивності та неупередженості Судді.

4. З тих самих підстав відвід Судді можуть заявити особи, які є учасниками конституційного провадження.

5. Заява про відвід (самовідвід) Судді подається у письмовій формі Суду.

6. Заява про відвід Судді подається до початку розгляду справи на пленарному засіданні Сенату, Великої палати.

7. У разі наявності у Судді реального чи потенційного конфлікту інтересів він повинен протягом одного робочого дня письмово поінформувати про це Суд та заявити самовідвід.

Суддя може подати заяву про самовідвід на будь-якій стадії конституційного провадження.

8. Неповідомлення Суду Суддею про наявність у нього реального конфлікту інтересів, вчинення ним дій чи прийняття рішень в умовах реального конфлікту інтересів тягне за собою відповідальність згідно із законодавством.

9. Заява про відвід (самовідвід) Судді, подана після постановлення ухвали про відкриття конституційного провадження у справі, але до початку

розгляду справи на пленарному засіданні Сенату, Великої палати, розглядається Судом на засіданні Сенату, Великої палати.

Якщо заява про відвід (самовідвід) Судді подана під час розгляду справи Колегією, секретар Колегії невідкладно повідомляє головуючого у відповідному Сенаті про необхідність скликання засідання Сенату або Великої палати для вирішення питання про задоволення заяви про відвід (самовідвід) Судді.

У разі задоволення заяви про відвід (самовідвід) Судді на засіданні Сенату, Великої палати вирішується питання про тимчасове залучення іншого Судді до складу відповідної Колегії.

10. Для розгляду заяви про відвід (самовідвід) Судді, поданої після початку розгляду справи на пленарному засіданні, Сенат або Велика палата оголошує перерву у пленарному засіданні і вирішує питання щодо задоволення чи незадоволення заяви на засіданні Сенату, Великої палати.

Заява про відвід (самовідвід) Судді та постановлена за результатами її розгляду ухвала проголошуються на пленарному засіданні Сенату, Великої палати, після чого розглядається питання про повноважність відповідного пленарного засідання.

11. На засіданні Сенату, Великої палати заслуховуються пояснення Судді, щодо якого заявлено відвід чи який подав заяву про самовідвід, якщо він бажає їх дати.

12. Ухвала про відвід (самовідвід) Судді постановляється Сенатом, Великою палатою без участі Судді, щодо якого заявлено відвід (який заявив самовідвід).

13. У разі задоволення заяви про відвід (самовідвід) Судді-доповідача у справі відповідне звернення до Суду розподіляється у порядку, визначеному § 41 Регламенту.

Глава 5. Відкриття конституційного провадження у справі

§ 45. Ухвала про відкриття, про відмову у відкритті конституційного провадження у справі

1. За результатами розгляду звернень до Суду на засіданні Колегії або у випадках, передбачених пунктом 2 частини другої, пунктом 2 частини третьої статті 61 Закону, на засіданні відповідно Великої палати, Сенату постановляється ухвала про відкриття конституційного провадження у справі або про відмову у його відкритті.

В ухвалі має міститися:

- 1) найменування органу, який постановив ухвалу, дата постановлення ухвали, номер;
- 2) прізвища суддів Конституційного Суду, які брали участь у засіданні, із зазначенням головуючого на засіданні та Судді-доповідача у справі;
- 3) звернення до Суду, що розглядалося;

- 4) суть звернення до Суду;
- 5) мотиви постановлення ухвали;
- 6) резолютивна частина.

2. Ухвалу про відкриття конституційного провадження у справі за зверненням до Суду постановляє Колегія більшістю голосів від її складу.

Якщо Колегія більшістю голосів від її складу постановила ухвалу про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційним поданням, конституційним зверненням, секретар Колегії передає конституційне подання, конституційне звернення на розгляд Великої палати для вирішення питання щодо відкриття конституційного провадження у справі.

Ухвала про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою, постановлена Колегією одностайно, є остаточною.

Якщо Колегія не одностайно постановила ухвалу про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою, секретар Колегії передає конституційну скаргу на розгляд Сенату для вирішення питання про відкриття конституційного провадження у справі.

3. Ухвала про відкриття конституційного провадження у справі або про відмову у його відкритті, яку розглядають Сенат, Велика палата, є постановленою, якщо за неї проголосувала більшість суддів Конституційного Суду, які беруть участь у засіданні Сенату, Великої палати.

4. Суб'єкт звернення до Суду має бути повідомлений про відкриття конституційного провадження у справі в десятиденний строк з дня постановлення ухвали про відкриття конституційного провадження у справі.

5. Після постановлення ухвали про відкриття конституційного провадження у справі матеріали справи оформляються Секретаріатом.

6. Після завершення оформлення справи за пропозицією Судді-доповідача у справі Голова Суду або заступник Голови Суду призначає її для розгляду на засіданні Сенату, Великої палати з метою вирішення питань про форму, строки конституційного провадження та інших організаційних питань.

§ 46. Заходи щодо забезпечення конституційної скарги

1. У виняткових випадках з метою запобігти незворотнім наслідкам, що можуть настати у зв'язку з виконанням остаточного судового рішення, Велика палата може вживати заходів щодо забезпечення конституційної скарги шляхом видання забезпечувального наказу, в якому встановлюється тимчасова заборона вчиняти певну дію.

2. У забезпечувальному наказі зазначається:

- 1) назва і дата видачі забезпечувального наказу;
- 2) найменування органу, який видав забезпечувальний наказ;
- 3) прізвища суддів Конституційного Суду, які брали участь у засіданні;

4) прізвище, ім'я, по батькові або повна назва суб'єкта права на конституційну скаргу, місце його проживання (перебування) або місцезнаходження;

5) посилання на положення Закону, згідно з якими видано забезпечувальний наказ;

6) резолютивна частина, що передбачає забезпечувальні заходи;

7) орган, посадова особа, на яких покладено виконання забезпечувального наказу;

8) підписи суддів Конституційного Суду, які голосували „за“ та „проти“ видання забезпечувального наказу.

3. Забезпечувальний наказ після його підписання невідкладно направляється до органу, посадовій особі, на яких покладено його виконання, та суб'єкту права на конституційну скаргу.

4. Контроль за виконанням забезпечувального наказу покладається на Секретаріат. Про факт невиконання забезпечувального наказу Секретаріат негайно повідомляє Голову Суду, а у разі його відсутності – заступника Голови Суду або Суддю, який виконує обов'язки Голови Суду, та Суддю-доповідача у справі для винесення питання на обговорення на засіданні Суду та прийняття рішення щодо реагування відповідно до законодавства.

§ 47. Визнання конституційного провадження у справі невідкладним

1. Питання про визнання конституційного провадження у справі невідкладним розглядається на засіданні Сенату, Великої палати одночасно з розглядом питання про форму конституційного провадження у справі за пропозицією Судді-доповідача у справі.

2. На засіданні Сенату, Великої палати постановляється ухвала про визнання конституційного провадження у справі невідкладним.

§ 48. Припинення розгляду звернень до Суду, закриття конституційних проваджень у справах

1. Сенат, Велика палата постановляють ухвалу про закриття конституційного провадження у справі:

1) якщо звернення до Суду безвідносно до його форми було відкликане за письмовою заявою суб'єкта звернення до Суду у будь-який час після відкриття конституційного провадження у справі, але до переходу Суду в закриту частину пленарного засідання Сенату, Великої палати для ухвалення рішення чи надання висновку;

2) якщо під час пленарного засідання Сенату, Великої палати будуть виявлені підстави для відмови у відкритті конституційного провадження, передбачені статтею 62 Закону.

2. Якщо суб'єкт права на конституційну скаргу звернувся до Суду з письмовою заявою про відкликання конституційної скарги, але Сенат чи Велика палата визнає, що порушені в ній питання мають особливе суспільне значення для захисту прав людини, Сенат чи Велика палата постановляє ухвалу про відмову у припиненні розгляду такої скарги.

3. Конституційне провадження у справі щодо додержання конституційної процедури розслідування і розгляду справи про усунення Президента України з поста в порядку імпичменту закриває Велика палата після проголошення Президентом України особисто заяви про відставку на засіданні Верховної Ради України.

4. Розгляд звернення до Суду безвідносно до його форми припиняється, якщо до вирішення питання про відкриття конституційного провадження у справі суб'єкт звернення до Суду письмовою заявою відкликав своє звернення до Суду.

Якщо заява про відкликання звернення до Суду надійшла до Суду під час його попередньої перевірки Секретаріатом, керівник Секретаріату направляє суб'єкту звернення до Суду повідомлення про припинення розгляду звернення до Суду.

Якщо така заява надійшла до Суду під час вивчення звернення до Суду Суддею-доповідачем у справі, відповідна Колегія постановляє ухвалу про припинення розгляду звернення до Суду.

5. Ухвала про закриття конституційного провадження у справі або про відмову у припиненні розгляду конституційної скарги не пізніше наступного робочого дня після її постановлення надсилається керівником Секретаріату учасникам конституційного провадження, а ухвала про припинення розгляду звернення до Суду – суб'єкту звернення до Суду.

Глава 6. Розгляд справи у Суді

§ 49. Форми конституційного провадження

1. Справи, конституційне провадження щодо яких відкрито, Сенат, Велика палата розглядає у порядку письмового або усного провадження.

2. Форму конституційного провадження визначає Сенат, Велика палата ухвалою, в якій можуть бути вирішені й інші питання щодо організаційного забезпечення пленарного засідання Сенату, Великої палати.

3. Письмове провадження є основною формою розгляду справ у Суді.

4. Усне провадження може проводитися у випадках, коли Суд визнає, що для забезпечення повноти розгляду справи на пленарному засіданні необхідно безпосередньо заслухати учасників конституційного провадження та/або залучених учасників конституційного провадження.

За ухвалою Сенату, Великої палати у справі, яка розглядається у порядку письмового провадження, окремі питання можуть розглядатися в порядку усного провадження.

5. Розгляд справ на пленарних засіданнях Великої палати, Сенату здійснюється відкрито, за винятком закритої частини цих засідань, коли ухвалюється рішення, надається висновок, постановляється ухвала Суду.

Закрите пленарне засідання допускається, якщо розгляд справи на відкритому пленарному засіданні може призвести до розголошення державної таємниці та (або) іншої інформації, що охороняється законом.

Організація, проведення закритих пленарних засідань Сенату, Великої палати, на яких розглядаються справи, пов'язані з державною таємницею, та опрацювання відповідних матеріалів здійснюються згідно з Порядком організації та забезпечення режиму секретності в державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях, затвердженим Кабінетом Міністрів України, та Правилами внутрішньооб'єктового режиму у Конституційному Суді, затвердженими розпорядженням Голови Суду.

Організація, проведення закритих пленарних засідань Сенату, Великої палати, на яких розглядаються справи, пов'язані з іншою інформацією, що охороняється законом, та опрацювання відповідних матеріалів здійснюються згідно з Правилами внутрішньооб'єктового режиму у Конституційному Суді, затвердженими розпорядженням Голови Суду.

Ухвалу про розгляд справи на закритому пленарному засіданні постановляє Сенат чи Велика палата.

§ 50. Об'єднання конституційних проваджень у справах

1. Якщо надійшло декілька звернень до Суду, що стосуються того самого питання або взаємопов'язаних питань, і щодо них відкрито конституційні провадження, Сенат чи Велика палата постановляє ухвалу про об'єднання справ в одне конституційне провадження.

Конституційні провадження за конституційними скаргами, що стосуються того самого питання або взаємопов'язаних питань і перебувають у конституційному провадженні одного Сенату, цей Сенат об'єднує в одне конституційне провадження своєю ухвалою.

2. Об'єднання конституційних проваджень за конституційними скаргами, що стосуються того самого питання або взаємопов'язаних питань і перебувають у конституційному провадженні різних сенатів Конституційного Суду або Сенату та Великої палати, та розгляд справ здійснюються в порядку, визначеному абзацами другим, третім частини першої статті 76 Закону.

3. Об'єднання конституційних проваджень здійснюється за письмовим поданням Судді.

У разі об'єднання конституційних проваджень на пленарному засіданні Сенату чи Великої палати вирішується питання про визначення Судді-доповідача чи суддів-співдоповідачів у справі.

4. Про об'єднання конституційних проваджень повідомляються суб'єкти звернень до Суду.

5. Інформація про об'єднання конституційних проваджень розміщується на Веб-сайті не пізніше наступного робочого дня після постановлення відповідної ухвали.

§ 51. Роз'єднання конституційних проваджень у справах

1. У разі необхідності Сенат чи Велика палата на пленарному засіданні може постановити ухвалу про роз'єднання конституційного провадження у справі в окремі конституційні провадження.

2. У разі роз'єднання конституційного провадження Сенат чи Велика палата на пленарному засіданні вирішує, яке з виокремлених конституційних проваджень залишається за визначеним Суддею-доповідачем у справі, а для якого Суддя-доповідач визначається в порядку, встановленому § 41 Регламенту.

3. Про роз'єднання конституційного провадження повідомляється суб'єкт звернення до Суду.

4. Інформація про роз'єднання конституційного провадження розміщується на Веб-сайті не пізніше наступного робочого дня після постановлення відповідної ухвали.

§ 52. Засідання Великої палати

1. На засіданнях Великої палати вирішуються питання щодо:

1) відкриття або відмови у відкритті конституційного провадження у справі за конституційним поданням, конституційним зверненням у разі постановлення Колегією ухвали про відмову у відкритті конституційного провадження у справі;

2) видання забезпечувального наказу;

3) задоволення чи незадоволення відводу (самовідводу) Судді;

4) подовження строку для постановлення Колегією ухвали про відкриття або відмову у відкритті конституційного провадження у справі;

5) визнання конституційного провадження у справі невідкладним;

6) визначення форми конституційного провадження у справі;

7) розгляду справи на закритому пленарному засіданні;

8) витребування від Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, Генерального прокурора, судів, інших органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, посадових осіб, підприємств, установ, організацій усіх форм власності, політичних партій, громадських об'єднань копій документів, матеріалів, а також відомостей, що стосуються справи;

9) призначення експертизи у справі, залучення до участі у конституційному провадженні спеціалістів, виклику на засідання, пленарне

засідання Великої палати учасників конституційного провадження, залучених учасників конституційного провадження;

10) реагування Суду на випадки невиконання рішень, недодержання висновків Суду за наслідками відповідей на запити до посадових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

На засіданнях Великої палати вирішуються також інші питання, пов'язані з відкриттям, відмовою у відкритті або закриттям конституційного провадження у справі, іншими процесуальними діями, клопотаннями, процедурою розгляду справ, що не розглядаються Колегією, Сенатом.

2. Засідання Великої палати скликає Голова Суду, а у разі його відсутності – заступник Голови Суду або Суддя, який виконує обов'язки Голови Суду:

1) у разі надходження заяви про відвід (самовідвід) Судді – протягом трьох робочих днів з дня надходження заяви;

2) за пропозицією секретаря Колегії за погодженням із Суддею-доповідачем у справі для вирішення питань щодо розгляду справи – у двотижневий строк з дня надходження пропозиції;

3) у разі надходження письмового клопотання Судді-доповідача у справі чи головуючого в Сенаті про подовження строку для прийняття Колегією ухвали про відкриття конституційного провадження у справі або про відмову у відкритті конституційного провадження у справі – у місячний строк, визначений частиною четвертою статті 61 Закону;

4) за ініціативою Голови Суду, заступника Голови Суду та інших суддів Конституційного Суду для вирішення питання щодо реагування Суду на випадки невиконання рішень, недодержання висновків Суду – у тижневий строк з дня надходження ініціативи.

Дату проведення засідання Великої палати визначає Голова Суду, а у разі його відсутності – заступник Голови Суду або Суддя, який виконує обов'язки Голови Суду.

3. Дату скликання і порядок денний засідання Великої палати Секретаріат завчасно доводить до відома суддів Конституційного Суду та, у разі необхідності, учасників конституційного провадження, залучених учасників конституційного провадження.

4. Головуючий на засіданні Великої палати:

1) оголошує порядок денний засідання, сформований з урахуванням пропозицій суддів Конституційного Суду, для затвердження Великою палатою;

2) встановлює повноважність засідання;

3) у разі необхідності перевіряє явку учасників конституційного провадження та залучених учасників конституційного провадження;

4) оголошує про відкриття засідання;

5) надає слово для виступів, запитань та відповідей на них Судді-доповідачу у справі, суддям Конституційного Суду;

6) ставить на голосування пропозиції Судді-доповідача у справі, суддів Конституційного Суду щодо процедури розгляду справи та оголошує результати голосування;

7) за наслідками розгляду питань, зазначених у пункті 1 цього параграфа, ставить на голосування проекти ухвал або забезпечувальних наказів та оголошує результати голосування;

8) вчиняє інші процесуальні дії, необхідні для проведення засідання.

5. Суддя-доповідач у справі викладає зміст звернення до Суду та пропозиції щодо вирішення питань, зазначених у пункті 1 цього параграфа (крім питань щодо задоволення чи незадоволення відводу (самовідводу) Судді та реагування Суду на випадки невиконання рішень, недодержання висновків Суду).

6. Якщо на засідання Великої палати запрошено учасників конституційного провадження та залучених учасників конституційного провадження, головуєчий на засіданні Великої палати запрошує їх до Зали засідань Суду для надання інформації, пояснень, відповідей на запитання тощо.

7. За наслідками розгляду питань, зазначених у пункті 1 цього параграфа (крім видання забезпечувального наказу та реагування Суду на випадки невиконання рішень, недодержання висновків Суду), Велика палата постановляє ухвалу в порядку, визначеному статтею 66 Закону, більшістю суддів Конституційного Суду, які беруть участь у засіданні.

§ 53. Пленарні засідання Великої палати

1. На пленарних засіданнях Великої палати розглядаються справи, провадження в яких відкрито за конституційним поданням, конституційним зверненням, та справи, провадження в яких відкрито за конституційною скаргою, але Сенат відмовився від розгляду справи на розсуд Великої палати.

2. Пленарне засідання Великої палати скликає Голова Суду, а у разі його відсутності – заступник Голови Суду або Суддя, який виконує обов'язки Голови Суду, за пропозицією Судді-доповідача у справі із дотриманням строків, визначених статтею 75 Закону.

Дата проведення пленарного засідання Великої палати визначається Головою Суду, а у разі його відсутності – заступником Голови Суду або Суддею, який виконує обов'язки Голови Суду.

3. Дату скликання і порядок денний пленарного засідання Великої палати Секретаріат завчасно доводить до відома суддів Конституційного Суду, а у разі проведення пленарного засідання Великої палати у формі усного провадження – також учасників конституційного провадження та, за необхідності, залучених учасників конституційного провадження.

4. Головуючий на пленарному засіданні Великої палати:

1) оголошує порядок денний засідання, сформований з урахуванням пропозицій суддів Конституційного Суду, для затвердження Великою палатою;

- 2) встановлює повноважність пленарного засідання;
- 3) у разі проведення пленарного засідання у формі усного провадження перевіряє явку учасників конституційного провадження та залучених учасників конституційного провадження, роз'яснює їхні права та обов'язки, попереджає про відповідальність;
- 4) оголошує про відкриття пленарного засідання;
- 5) надає слово Судді-доповідачу у справі для виступу та відповідей на уточнюючі запитання суддів Конституційного Суду, а у разі проведення пленарного засідання у формі усного провадження – також для запитань учасникам конституційного провадження та залученим учасникам конституційного провадження;
- 6) надає слово суддям Конституційного Суду для уточнюючих запитань Судді-доповідачу у справі, а у разі проведення пленарного засідання у формі усного провадження – також для запитань учасникам конституційного провадження та залученим учасникам конституційного провадження;
- 7) у разі проведення пленарного засідання у формі усного провадження надає слово учасникам конституційного провадження та залученим учасникам конституційного провадження для виступів і відповідей на запитання Судді-доповідача у справі, суддів Конституційного Суду;
- 8) ставить на голосування пропозиції Судді-доповідача у справі, суддів Конституційного Суду щодо процедури розгляду справи та оголошує результати голосування;
- 9) вчиняє інші процесуальні дії, необхідні для забезпечення проведення пленарного засідання.

5. На відкритій частині пленарного засідання Великої палати Суддя-доповідач у справі викладає зміст звернення до Суду та підстави для відкриття конституційного провадження у справі.

6. Велика палата ухвалює рішення, надає висновок, постановляє ухвалу на закритій частині пленарного засідання в порядку, визначеному статтями 66, 88 Закону.

Рішення є ухваленим, висновок – наданим, а ухвала про закриття конституційного провадження у справі – постановленою, якщо за це проголосували щонайменше десять суддів Конституційного Суду.

7. На закриті частину пленарного засідання Великої палати Суддя-доповідач у справі вносить питання для обговорення або проект резолютивної частини акта Суду, або проект акта Суду в цілому, який надається для ознайомлення суддям Конституційного Суду не пізніше як за три робочих дні до пленарного засідання.

8. На закритій частині пленарного засідання Великої палати судді Конституційного Суду вільно викладають свої думки з питань, що обговорюються, вносять пропозиції, поправки до проекту акта Суду.

Тривалість та кількість виступів суддів Конституційного Суду на закритій частині пленарного засідання Великої палати не обмежуються.

9. Суддям надається строк, як правило, не менше як три робочих дні для ознайомлення з проектом акта Суду та внесення пропозицій і поправок до нього. Пропозиції та сформульовані поправки суддів Конституційного Суду до проекту акта Суду вносяться, як правило, у письмовій формі. Голосування за кожну пропозицію та поправку проводиться окремо.

Судді можуть вносити альтернативні проекти акта Суду, які за суттю відрізняються від проекту, запропонованого Суддею-доповідачем.

Суддя може на будь-якій стадії обговорення проекту акта Суду зняти свою пропозицію чи поправку.

10. Проект акта Суду, підготовлений з урахуванням пропозицій та поправок, які одержали необхідну для ухвалення рішення кількість голосів суддів Конституційного Суду, ставиться на голосування за основу. Голосування за альтернативний проект акта Суду проводиться після голосування за проект акта Суду, підготовлений Суддею-доповідачем, якщо останній не набрав необхідної для ухвалення рішення кількості голосів.

Ухвалений за основу проект акта Суду підлягає опрацюванню відповідними підрозділами Секретаріату у строк не більше як три робочих дні.

11. Проект акта Суду, опрацьований у Секретаріаті, надається для ознайомлення суддям Конституційного Суду, та не раніше наступного дня справа вноситься на розгляд для ухвалення рішення. Голосування за рішення або висновок Суду проводиться поіменно шляхом опитування суддів Конституційного Суду.

§ 54. Засідання Сенату

1. На засіданнях Сенату вирішуються питання щодо:

1) відкриття або відмови у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою, якщо Колегія не одностайно постановила ухвалу про відмову у відкритті конституційного провадження;

2) тимчасового залучення Судді до складу неповноважної Колегії;

3) задоволення чи незадоволення відводу (самовідводу) Судді;

4) визнання конституційного провадження у справі невідкладним;

5) визначення форми конституційного провадження у справі;

6) розгляду справи на закритому пленарному засіданні;

7) витребування від Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, Генерального прокурора, судів, інших органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, посадових осіб, підприємств, установ, організацій усіх форм власності, політичних партій, громадських об'єднань копій документів, матеріалів, а також відомостей, що стосуються справи;

8) призначення експертизи у справі, залучення до участі у конституційному провадженні спеціалістів, виклику на засідання, пленарне

засідання Сенату учасників конституційного провадження, залучених учасників конституційного провадження.

На засіданні Сенату вирішуються також інші питання, пов'язані з відкриттям, відмовою у відкритті або закриттям конституційного провадження у справі, іншими процесуальними діями, клопотаннями, процедурою розгляду справ, що не віднесені до розгляду на засіданні Колегії, Великої палати.

2. Голова Суду, заступник Голови Суду скликають засідання відповідного Сенату за пропозицією Судді-доповідача у справі або у разі надходження заяви про відвід (самовідвід) Судді.

3. Дату скликання і порядок денний засідання Сенату Секретаріат завчасно доводить до відома суддів Конституційного Суду, які входять до складу відповідного Сенату, та, у разі необхідності, учасників конституційного провадження, залучених учасників конституційного провадження.

4. Головуючий на засіданні Сенату:

1) оголошує порядок денний засідання, сформований з урахуванням пропозицій суддів Конституційного Суду, для затвердження Сенатом;

2) встановлює повноважність засідання;

3) у разі необхідності перевіряє явку учасників конституційного провадження та залучених учасників конституційного провадження;

4) оголошує про відкриття засідання;

5) надає слово для виступів, запитань та відповідей на них Судді-доповідачу у справі, суддям Конституційного Суду;

6) ставить на голосування пропозиції Судді-доповідача у справі, суддів Конституційного Суду щодо процедури розгляду справи та оголошує результати голосування;

7) ставить на голосування проект ухвали за наслідками розгляду питань, зазначених у пункті 1 цього параграфа, та оголошує результати голосування;

8) вчиняє інші процесуальні дії, необхідні для забезпечення проведення засідання Сенату.

5. Суддя-доповідач у справі викладає зміст конституційної скарги та пропозиції щодо вирішення питань, зазначених у пункті 1 цього параграфа.

6. Якщо на засідання Сенату запрошено учасників конституційного провадження та залучених учасників конституційного провадження, головуєчий на засіданні Сенату запрошує їх до Зали засідань Суду для надання інформації, пояснень, відповідей на запитання тощо.

7. За наслідками розгляду питань, зазначених у пункті 1 цього параграфа, Сенат постановляє ухвалу в порядку, визначеному статтею 67 Закону.

§ 55. Пленарні засідання Сенату

1. На пленарних засіданнях Сенат розглядає справи за конституційними скаргами, провадження в яких відкрито.

2. Голова Суду, заступник Голови Суду скликають пленарне засідання відповідного Сенату за пропозицією Судді-доповідача у справі з дотриманням строків, визначених статтею 75 Закону.

3. Дату скликання і порядок денний пленарного засідання Сенату Секретаріат завчасно доводить до відома суддів Конституційного Суду відповідного Сенату, а у разі проведення пленарного засідання Сенату у формі усного провадження – також учасників конституційного провадження та, за необхідності, залучених учасників конституційного провадження.

4. Головуючий на пленарному засіданні Сенату:

1) оголошує порядок денний засідання, сформований з урахуванням пропозицій суддів Конституційного Суду, для затвердження Сенатом;

2) встановлює повноважність пленарного засідання;

3) у разі проведення пленарного засідання у формі усного провадження перевіряє явку учасників конституційного провадження та залучених учасників конституційного провадження, роз'яснює їхні права та обов'язки, попереджає про відповідальність;

4) оголошує про відкриття пленарного засідання;

5) надає слово Судді-доповідачу у справі для виступу та відповідей на уточнюючі запитання суддів Конституційного Суду, а у разі проведення пленарного засідання у формі усного провадження – також для запитань учасникам конституційного провадження та залученим учасникам конституційного провадження;

6) надає слово суддям Конституційного Суду для уточнюючих запитань Судді-доповідачу у справі, а у разі проведення пленарного засідання у формі усного провадження – також для запитань учасникам конституційного провадження та залученим учасникам конституційного провадження;

7) у разі проведення пленарного засідання у формі усного провадження надає слово учасникам конституційного провадження та залученим учасникам конституційного провадження для виступів та відповідей на запитання Судді-доповідача у справі, суддів Конституційного Суду;

8) ставить на голосування пропозиції Судді-доповідача у справі, суддів Конституційного Суду щодо процедури розгляду справи та оголошує результати голосування;

9) вчиняє інші процесуальні дії, необхідні для забезпечення проведення пленарного засідання.

5. На відкритій частині пленарного засідання Сенату Суддя-доповідач у справі доповідає зміст конституційної скарги та підстави для відкриття конституційного провадження у справі.

6. Сенат ухвалює рішення, постановляє ухвалу на закритій частині пленарного засідання в порядку, визначеному статтями 67, 88 Закону.

Рішення у справі за конституційною скаргою є ухваленим, а ухвала про закриття конституційного провадження у справі – постановленою, якщо за це проголосували щонайменше дві третини суддів Конституційного Суду, які розглядають справу в Сенаті.

7. На закриту частину пленарного засідання Сенату Суддя-доповідач у справі вносить питання для обговорення або проект резолютивної частини акта Суду, або проект акта Суду в цілому.

8. На закритій частині пленарного засідання Сенату судді Конституційного Суду вільно викладають свої думки з питань, що обговорюються, вносять пропозиції, поправки до проекту акта Суду.

Тривалість та кількість виступів суддів Конституційного Суду на закритій частині пленарного засідання Сенату не обмежуються.

9. Суддям надається строк, як правило, не менше як три робочих дні для ознайомлення з проектом акта Суду та внесення пропозицій і поправок до нього. Пропозиції та сформульовані поправки суддів Конституційного Суду до проекту акта Суду вносяться, як правило, у письмовій формі. Голосування за кожен пропозицію та поправку проводиться окремо.

Судді можуть вносити альтернативні проекти акта Суду, які за суттю відрізняються від проекту, запропонованого Суддею-доповідачем.

Суддя може на будь-якій стадії обговорення проекту акта Суду зняти свою пропозицію чи поправку.

10. Проект акта Суду, підготовлений з урахуванням пропозицій та поправок, які одержали необхідну для ухвалення рішення кількість голосів суддів Конституційного Суду, ставиться на голосування за основу. Голосування за альтернативний проект акта Суду проводиться після голосування за проект акта Суду, підготовлений Суддею-доповідачем, якщо останній не набрав необхідної для ухвалення рішення кількості голосів.

Ухвалений за основу проект акта Суду підлягає опрацюванню відповідними підрозділами Секретаріату у строк не більше як три робочих дні.

11. Проект акта Суду, опрацьований у Секретаріаті, надається для ознайомлення суддям Конституційного Суду, та не раніше наступного дня справа вноситься на розгляд для ухвалення рішення. Голосування за рішення або висновок Суду проводиться поіменно шляхом опитування суддів Конституційного Суду.

§ 56. Засідання Колегії

1. Засідання Колегії скликає секретар Колегії.

Визначені секретарем Колегії дату, час та порядок денний засідання Колегії Секретаріат завчасно доводить до відома суддів Конституційного Суду, які входять до складу Колегії.

2. На засіданні Колегії вирішуються питання щодо:

- 1) обрання секретаря Колегії;
- 2) відкриття або відмови у відкритті конституційного провадження у справі за конституційним поданням, конституційним зверненням, конституційною скаргою;
- 3) заміни Судді-доповідача у справі, якщо він не може з поважних причин (через хворобу, відрадження, відпустку тощо) упродовж трьох місяців здійснювати підготовку матеріалів справи до розгляду або його заяву про самовідвід чи заяву про відвід задоволено;
- 4) залучення органів та посадових осіб, свідків, експертів, спеціалістів, перекладачів та інших осіб до участі у засіданні Колегії;
- 5) витребування від Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, Генерального прокурора, судів, інших органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, посадових осіб, підприємств, установ, організацій усіх форм власності, політичних партій, громадських об'єднань копій документів, матеріалів, а також відомостей, що стосуються справи;
- 6) виклику на засідання Колегії учасників конституційного провадження (їх представників), посадових осіб, експертів, спеціалістів, свідків, громадян, участь яких необхідна для забезпечення об'єктивного і повного розгляду справи;
- 7) повернення звернення до Суду, якщо суб'єкт звернення до Суду письмовою заявою відкликав це звернення під час його вивчення Суддею-доповідачем у справі.

На засіданні Колегії вирішуються також інші питання, пов'язані з відкриттям або відмовою у відкритті конституційного провадження у справі, іншими процесуальними діями, клопотаннями, процедурою розгляду справ, не віднесені до розгляду на засіданні Сенату, Великої палати.

3. На засіданні Колегії головує секретар Колегії.

4. Якщо на засідання Колегії запрошено учасників конституційного провадження (їх представників), посадових осіб, експертів, спеціалістів, свідків, громадян, участь яких необхідна для забезпечення об'єктивного і повного розгляду справи, секретар Колегії запрошує їх до Зали засідань Суду для надання інформації, пояснень, відповідей на запитання тощо. Секретар Колегії на засіданні Колегії роз'яснює учасникам конституційного провадження їхні права та обов'язки.

Засідання Колегії може бути перенесене, якщо учасник конституційного провадження з поважних причин не прибув на відповідне засідання, а у разі його повторного неприбуття на засідання Колегії з поважних причин Колегія може постановити ухвалу про розгляд справи за його відсутності.

У разі неприбуття належним чином повідомленого про дату і час засідання Колегії учасника конституційного провадження без поважних

причин Колегія може постановити ухвалу про розгляд справи за його відсутності.

5. Секретар Колегії на її засіданні:

- 1) оголошує порядок денний засідання, сформований з урахуванням пропозицій суддів Конституційного Суду, для затвердження Колегією;
  - 2) встановлює повноважність засідання;
  - 3) у разі необхідності перевіряє явку учасників конституційного провадження та залучених учасників конституційного провадження;
  - 4) оголошує про відкриття засідання;
  - 5) надає слово для виступів та обговорення суддям Конституційного Суду;
  - 6) ставить на голосування пропозиції Судді-доповідача у справі, суддів Конституційного Суду та оголошує результати голосування;
  - 7) за наслідками розгляду питань, зазначених у пункті 2 цього параграфа, ставить на голосування проекти ухвал та оголошує результати голосування;
  - 8) вчиняє інші процесуальні дії, необхідні для забезпечення проведення засідання.
6. Суддя-доповідач у справі викладає зміст звернення до Суду та пропозиції щодо вирішення питань, зазначених у пункті 2 цього параграфа.
7. За наслідками розгляду питань, зазначених у пункті 2 цього параграфа, Колегія постановляє ухвалу.
8. На засіданні Колегії ведеться протокол.

§ 57. Порядок дослідження матеріалів справи, яка розглядається у формі усного провадження

1. Дослідження матеріалів справи, яка розглядається на відкритій частині пленарного засідання Сенату чи Великої палати у формі усного провадження, починається з виступу Судді-доповідача у справі.

2. Суддя-доповідач у справі доповідає Сенату чи Великій палаті про підстави для прийняття справи до розгляду і коротко викладає зміст матеріалів справи.

3. Суддя-доповідач у справі у своєму виступі не має права аналізувати аргументацію, викладену у зверненні до Суду, і давати їй оцінку.

4. На відкритій частині пленарного засідання Сенату чи Великої палати, яке проводиться у формі усного провадження, головуєчий надає слово для виступів спочатку учасникам конституційного провадження, а після їх виступів – залученим учасникам конституційного провадження.

Тривалість виступів учасників конституційного провадження, залучених учасників конституційного провадження визначає Суд за пропозицією Судді-доповідача у справі.

Якщо суб'єкта звернення до Суду представляють декілька осіб, вони мають право самостійно встановити черговість та тривалість своїх виступів у

межах часу, визначеного Судом, або надати слово одному з них. Такий порядок виступів застосовується і до представників органу чи посадової особи, які ухвалили акт, що є предметом розгляду в Суді.

Під час виступів суб'єкти звернення до Суду дають пояснення по суті матеріалів справи, наводячи додаткові аргументи або надаючи іншу інформацію, ніж та, що міститься у відповідному зверненні.

Якщо учасник конституційного провадження або залучений учасник конституційного провадження під час виступу виходить за межі питання, що розглядається, головуючий на пленарному засіданні Сенату, Великої палати має право перервати його виступ з проханням повернутися до предмета розгляду.

У разі використання у своїх виступах цитат учасники конституційного провадження, залучені учасники конституційного провадження повідомляють Суд про їх джерело.

За необхідності Сенат чи Велика палата можуть змінити порядок дослідження матеріалів справи, порядок і тривалість виступів учасників конституційного провадження та залучених учасників конституційного провадження.

5. Після надання пояснень кожним учасником конституційного провадження, залученим учасником конституційного провадження на відкритій частині пленарного засідання Сенату чи Великої палати, яке проводиться у формі усного провадження, запитання ставлять:

- 1) судді Конституційного Суду;
- 2) учасники конституційного провадження;
- 3) у разі потреби та з дозволу головуючого на пленарному засіданні Сенату чи Великої палати – експерт, спеціаліст.

Відповідаючи, учасники конституційного провадження, залучені учасники конституційного провадження звертаються до Суду.

6. На пленарному засіданні Сенату чи Великої палати з ініціативи суддів Конституційного Суду або за клопотанням учасників конституційного провадження можуть бути оголошені надані ними документи.

Досліджені документи долучаються до матеріалів справи.

7. Учасникам конституційного провадження надається слово для заключного виступу. Останнім виступає суб'єкт звернення до Суду.

Учасники конституційного провадження не мають права посилатися у заключному виступі на документи та обставини, які не досліджувалися на пленарному засіданні Сенату чи Великої палати.

8. Сенат чи Велика палата після заключного виступу учасників конституційного провадження на відкритій частині відповідного пленарного засідання, яке проводиться у формі усного провадження, може визнати за необхідне з'ясувати додаткові обставини, які мають істотне значення для вирішення справи, або дослідити нові докази. У такому разі Сенат чи Велика палата постановляє ухвалу про поновлення розгляду справи.

Після з'ясування додаткових обставин та дослідження нових доказів учасники конституційного провадження мають право на додаткові заключні виступи.

9. Після визнання Сенатом чи Великою палатою дослідження матеріалів справи на відкритій частині пленарного засідання завершеним головуєчий на цьому засіданні оголошує про перехід до закритої частини пленарного засідання Сенату чи Великої палати.

§ 58. Фіксування засідань Сенату, Великої палати

1. Засідання Сенату, Великої палати фіксуються за допомогою технічних засобів та шляхом ведення протоколу зі здійсненням текстового відображення аудіозаписів відповідних засідань.

2. У протоколах засідань Сенату, Великої палати зазначаються:

- 1) місце, дата, час початку і закінчення засідання;
- 2) прізвище, ім'я, по батькові головуючого на засіданні, присутніх, відсутніх на засіданні суддів Конституційного Суду;
- 3) відомості про учасників конституційного провадження та залучених учасників конституційного провадження у разі їх запрошення;
- 4) порядок денний;
- 5) доповідь Судді-доповідача у справі за матеріалами справи;
- 6) пояснення учасників конституційного провадження та залучених учасників конституційного провадження у разі їх запрошення;
- 7) послідовний виклад дій Суду;
- 8) пропозиції, що ставилися на голосування Сенату, Великої палати, та результати голосування;
- 9) прийняте рішення.

3. Фіксування засідань Сенату, Великої палати за допомогою технічних засобів та шляхом ведення протоколів цих засідань зі здійсненням текстового відображення аудіозаписів відповідних засідань забезпечує Секретаріат. Протокол засідання Сенату чи Великої палати підписує уповноважена особа Секретаріату, яка його склала.

§ 59. Фіксування пленарних засідань Сенату, Великої палати

1. Відкриті частини пленарних засідань Сенату, Великої палати фіксуються за допомогою технічних засобів та шляхом ведення протоколу зі здійсненням текстового відображення аудіозаписів відповідних засідань.

2. У протоколах відкритих частин пленарних засідань Сенату, Великої палати зазначаються:

- 1) місце, дата, час початку і закінчення засідання;
- 2) прізвище, ім'я, по батькові головуючого, присутніх та відсутніх на пленарному засіданні суддів Конституційного Суду;

- 3) відомості про учасників конституційного провадження та залучених учасників конституційного провадження у разі їх запрошення;
- 4) порядок денний;
- 5) доповідь Судді-доповідача у справі за матеріалами справи;
- 6) пояснення учасників конституційного провадження та залучених учасників конституційного провадження у разі їх запрошення;
- 7) послідовний виклад дій Суду;
- 8) пропозиції, що ставилися на голосування, та результати голосування;
- 9) прийняте рішення.

3. Записи відеотрансляцій відкритих частин пленарних засідань Сенату, Великої палати незалежно від форм конституційних проваджень оприлюднюються на Веб-сайті.

4. Закриті частини пленарних засідань Сенату, Великої палати фіксуються шляхом ведення протоколу.

У протоколах закритих частин пленарних засідань Сенату, Великої палати зазначаються:

- 1) місце, дата, час початку і закінчення засідання;
- 2) прізвище, ім'я, по батькові головуючого, присутніх та відсутніх на пленарному засіданні суддів Конституційного Суду;
- 3) послідовний виклад дій Суду;
- 4) пропозиції, що ставилися на голосування, та результати голосування;
- 5) прийняте рішення з питань порядку денного.

5. Виступи суддів Конституційного Суду у закритій частині пленарного засідання Сенату, Великої палати не протоколюються.

6. Фіксування пленарних засідань Сенату, Великої палати за допомогою технічних засобів та шляхом ведення протоколів цих засідань зі здійсненням текстового відображення аудіозаписів відповідних засідань, оприлюднення записів відеотрансляцій відкритих частин пленарних засідань Сенату, Великої палати забезпечує Секретаріат. Протоколи пленарних засідань Сенату, Великої палати підписують уповноважені особи Секретаріату, які їх склали.

§ 60. Зберігання протоколів, аудіо- і відеозаписів засідань, пленарних засідань Сенату, Великої палати, їх передача до Архіву Суду

1. Після закінчення конституційного провадження матеріали справи, протоколи засідань, пленарних засідань Сенату, Великої палати передаються до Архіву Суду в установленому порядку.

Протоколи закритих частин пленарних засідань Сенату, Великої палати зберігаються окремо від матеріалів справи.

Аудіо- і відеозаписи засідань, пленарних засідань Сенату, Великої палати зберігаються на електронних носіях у Секретаріаті в порядку, затвердженому розпорядженням Голови Суду.

§ 61. Відмова Сенату від розгляду справи на розсуд Великої палати

1. Якщо Суддя-доповідач у справі вважає, що стосовно справи, в якій відкрито конституційне провадження за конституційною скаргою, наявні визначені в статті 68 Закону підстави для її передачі на розгляд Великої палати, він вносить на розгляд Сенату проект ухвали про відмову Сенату від розгляду справи на розсуд Великої палати.

Якщо під час розгляду Сенатом справи виникає необхідність у тлумаченні Конституції України або якщо вирішення питання, яке розглядає Сенат, може спричинити несумісність із юридичними позиціями, постановленими Судом попередньо, Сенат може в будь-який час до постановлення свого рішення відмовитися від розгляду справи на розсуд Великої палати.

2. Передана Великій палаті справа розглядається в установленому Законом та Регламентом порядку розгляду справ за конституційними поданнями.

§ 62. Заходи, спрямовані на забезпечення повноти розгляду справи

1. Колегія, Сенат, Велика палата під час підготовки справи до розгляду та конституційного провадження у справі можуть витребувати від Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, Генерального прокурора, судів, інших органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, посадових осіб, підприємств, установ, організацій усіх форм власності, політичних партій, громадських об'єднань копії документів, матеріалів, а також відомості, що стосуються справи.

Строк для надання відповідних копій встановлюється ухвалою відповідно Колегії, Сенату, Великої палати.

2. У разі ненадання інформації або надання завідомо недостовірних документів, матеріалів, іншої недостовірної інформації на запити Судді, Колегії, Сенату, Великої палати уповноважені особи Секретаріату складають протокол про адміністративне правопорушення відповідно до статті 188⁴⁹, пункту 9⁵ частини першої статті 255 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

3. Для з'ясування обставин, які мають значення для справи, що потребує спеціальних знань, Колегія, Сенат, Велика палата призначають експертизу, про що постановляють ухвалу.

В ухвалі зазначаються експерти та питання, щодо яких вони мають дати висновок.

4. Про залучення органів та посадових осіб, свідків, спеціалістів, перекладачів та інших осіб до участі у засіданні Колегії, засіданні або пленарному засіданні Сенату чи Великої палати відповідно Колегія, Сенат чи Велика палата постановляє ухвалу.

5. У разі необхідності для забезпечення об'єктивного і повного розгляду справи за ухвалами Колегії, Сенату, Великої палати на засідання Колегії, засідання або пленарні засідання Сенату чи Великої палати викликаються посадові особи, експерти, спеціалісти, свідки, представники суб'єктів звернень та інші громадяни.

Ухвалу про призначення експертизи, про залучення до участі у засіданні Колегії, засіданні або пленарному засіданні Сенату чи Великої палати, про виклик на відповідне засідання Секретаріат надсилає зазначеним в ухвалі суб'єктам.

6. Експертом, спеціалістом, перекладачем, свідком у конституційному провадженні у справі не можуть бути особи, які:

- 1) є суб'єктами звернення до Суду у справі, що розглядається, або членами сім'ї чи близькими родичами цих суб'єктів;
- 2) брали участь в ухваленні оспорюваного акта або є членами сім'ї чи близькими родичами осіб, які брали участь в ухваленні оспорюваного акта;
- 3) є членами сім'ї або близькими родичами Судді, якщо не було заявлено та задоволено його відвід (самовідвід).

§ 63. Експерт

1. Експертом є особа, яка має необхідні спеціальні знання та якій у порядку, встановленому Законом та Регламентом, доручається надати висновок з питань, що виникають під час розгляду справи і стосуються спеціальних знань цієї особи.

2. Експерт зобов'язаний провести повне дослідження і надати обґрунтований та об'єктивний письмовий висновок щодо поставлених йому запитань, у разі необхідності – прибути на засідання Колегії, засідання чи пленарне засідання Сенату, Великої палати, надати висновок або роз'яснити його Суду.

3. Експерт невідкладно повинен повідомити Колегію, Сенат, Велику палату про неможливість проведення ним експертизи через відсутність у нього необхідних знань або без залучення інших експертів.

4. У разі виникнення сумніву щодо змісту та обсягу доручення експерт невідкладно заявляє Суду клопотання щодо уточнення такого доручення або повідомляє Суд про неможливість проведення ним експертизи з визначених питань.

5. Експерт має право:

1) знайомитися з матеріалами справи, що стосуються предмета дослідження;

2) викладати у висновку експертизи виявлені під час її проведення факти, які мають значення для справи і щодо яких йому не було поставлено запитань;

3) з дозволу головуючого на пленарному засіданні Сенату, Великої палати ставити запитання учасникам конституційного провадження, залученим учасникам конституційного провадження;

4) відмовитися від надання висновку, якщо недостатньо матеріалів для виконання покладених на нього обов'язків або якщо він не володіє необхідними знаннями для виконання покладених на нього обов'язків.

6. На засіданні Колегії, засіданні або пленарному засіданні Сенату, Великої палати експерту можуть ставитися запитання щодо: використаних методик та теоретичних розробок; достатності відомостей, на підставі яких готувався висновок; наукового обґрунтування та методів, за допомогою яких експерт дійшов висновку; інші запитання, що стосуються достовірності висновку.

7. Секретар Колегії на засіданні Колегії, головуючий на засіданні чи пленарному засіданні Сенату, Великої палати попереджають експерта про передбачену законом відповідальність за невиконання законних вимог Судді, Колегії, Сенату, Великої палати, відмову без поважних причин дати висновок.

Якщо Колегія, Сенат, Велика палата ухвалою доручає експерту дати письмовий висновок з питань, що виникають під час розгляду справи, про відповідальність за завідомо неправдивий висновок зазначається у відповідній ухвалі.

§ 64. Висновок експертизи

1. Висновок експертизи повинен містити дані про особу, осіб, які проводили експертизу (спеціальність, науковий ступінь, вчене звання), назву справи, у якій проводилася експертиза, запитання, поставлені експерту, та відповіді на них. Висновок експертизи повинен бути засвідчений підписом експерта (експертів).

2. Якщо експерт під час проведення експертизи виявить факти, що мають значення для справи, але щодо яких йому не було поставлено запитань, він може викласти свою думку про ці факти у висновку експертизи.

3. Якщо експертиза проводилася групою експертів, узгоджений між ними висновок підписують усі експерти.

4. У разі необхідності може бути призначена додаткова або повторна експертиза у складі тих самих або інших експертів.

§ 65. Спеціаліст

1. Під час дослідження матеріалів справи Суд може скористатися усними консультаціями або письмовими роз'ясненнями (висновками) спеціалістів.

2. Спеціалістом може бути особа, яка володіє спеціальними знаннями та навичками застосування технічних засобів і може надати консультації під час дослідження матеріалів справи.

3. Спеціаліст зобов'язаний з'явитися на запрошення на засідання Колегії, засідання або пленарне засідання Сенату чи Великої палати, відповідати на запитання, давати усні консультації та письмові роз'яснення, звертати увагу на характерні особливості матеріалів, які досліджуються, у разі потреби надавати технічну допомогу.

4. Спеціалісту можуть бути поставлені запитання по суті наданих усних консультацій чи письмових роз'яснень.

5. Викладені письмово і підписані спеціалістом роз'яснення додаються до матеріалів справи.

6. Спеціаліст може:

1) знайомитися з матеріалами справи, що стосуються предмета дослідження;

2) з дозволу головуючого на пленарному засіданні Сенату, Великої палати ставити запитання учасникам конституційного провадження, залученим учасникам конституційного провадження;

3) відмовитися від надання усних консультацій або письмових роз'яснень (висновків), якщо він не володіє необхідними знаннями та навичками.

7. Секретар Колегії на засіданні Колегії, головуючий на засіданні чи пленарному засіданні Сенату або Великої палати попереджає спеціаліста про передбачену законом відповідальність за невиконання законних вимог відповідно Судді, Колегії, Сенату, Великої палати.

§ 66. Перекладач

1. Перекладачем може бути особа, яка вільно володіє державною мовою та іншою мовою, знання якої необхідне для усного чи письмового перекладу з однієї мови на іншу, а також особа, яка володіє технікою спілкування з глухими, німими чи глухонімими.

2. Учасники конституційного провадження, які не володіють державною мовою, мають своєчасно заявити клопотання про участь у справі перекладача. Такі учасники конституційного провадження можуть запропонувати Суду кандидатуру перекладача, надавши документи на підтвердження його кваліфікації.

3. Перекладач допускається до участі у конституційному провадженні ухвалою Сенату чи Великої палати, постановленою до початку розгляду справи за клопотанням учасника конституційного провадження, який не володіє державною мовою або має вади слуху чи мовлення.

4. Перекладач має право:

- 1) ставити запитання з метою уточнення перекладу;
- 2) відмовитися від участі у конституційному провадженні, якщо він не володіє достатніми знаннями мови або техніки спілкування з глухими, німими чи глухонімими, необхідними для перекладу.

5. Перекладач зобов'язаний з'являтися на запрошення Суду на засідання Колегії, засідання чи пленарне засідання Сенату або Великої палати, здійснювати повний і правильний переклад, засвідчувати правильність перекладу своїм підписом у процесуальних документах, які надаються учасникам конституційного провадження у перекладі їхньою рідною мовою або мовою, якою вони володіють.

6. За завідомо неправильний переклад або за відмову без поважних причин від виконання покладених на нього обов'язків перекладач несе кримінальну відповідальність, а за невиконання інших обов'язків – відповідальність, встановлену законом.

7. Секретар Колегії на засіданні Колегії, головуючий на засіданні чи пленарному засіданні Сенату або Великої палати попереджає перекладача про передбачену законом відповідальність за невиконання законних вимог відповідно Судді, Колегії, Сенату, Великої палати, відмову перекладача без поважних причин від виконання покладених на нього обов'язків.

§ 67. Свідок

1. Для перевірки дотримання встановленої Конституцією України процедури розгляду, прийняття Верховною Радою України законів України та інших актів або набрання ними чинності, а також для встановлення порушення Верховною Радою Автономної Республіки Крим Конституції України або законів України можуть бути допитані свідки.

2. Свідком є особа, яка була учасником конституційної процедури розгляду, прийняття Верховною Радою України законів України, інших актів чи набрання ними чинності або яка може підтвердити чи спростувати порушення Верховною Радою Автономної Республіки Крим Конституції України або законів України.

3. Клопотання про залучення свідків можуть заявляти учасники конституційного провадження.

4. Про залучення особи як свідка Велика палата постановляє ухвалу.

5. Про залучення особи як свідка постановляється ухвала Сенату, якщо суб'єкт права на конституційну скаргу вважає, що закон України, застосований в остаточному судовому рішенні у його справі, не відповідає Конституції України у зв'язку з порушенням встановленої Конституцією України процедури його розгляду, прийняття або набрання ним чинності.

6. Секретар Колегії на засіданні Колегії, головуючий на засіданні чи пленарному засіданні Сенату або Великої палати попереджає свідка про передбачену законом відповідальність за невиконання законних вимог

відповідно Судді, Колегії, Сенату, Великої палати, за завідомо неправдиве показання, відмову без поважної причини від давання показань.

§ 68. Порядок допуску до приміщення Суду та до Зали засідань Суду

1. Загальні правила допуску до приміщення Суду посадових і службових осіб державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, громадян України, іноземців, осіб без громадянства встановлюються Порядком допуску на об'єкти Конституційного Суду, затвердженим розпорядженням Голови Суду.

2. Учасники конституційного провадження, залучені учасники конституційного провадження, представники засобів масової інформації, інші особи, які бажають бути присутніми на відкритій частині пленарного засідання Сенату чи Великої палати, допускаються до приміщення Суду за списками, які передаються до чергового підрозділу охорони Суду, відповідно до Порядку допуску на об'єкти Конституційного Суду після пред'явлення паспорта, а представники засобів масової інформації – паспорта та журналістського посвідчення. Зазначені особи мають право перебувати у приміщенні Суду та Залі засідань Суду з кіно-, фото-, аудіо- та відеотехнікою, ноутбуками, планшетами, мобільними телефонами, що мають автономне живлення.

3. Особи, які перебувають у приміщенні Суду, зобов'язані дотримуватися Правил внутрішнього трудового розпорядку в Конституційному Суді.

4. У приміщення Суду не допускаються:

1) особи, які ухиляються від проходження контролю на безпеку;

2) особи зі зброєю, крім осіб, визначених у Порядку допуску на об'єкти Конституційного Суду;

3) відвідувачі з не зазначеними в замовленні на перепустку засобами індивідуального зв'язку, кіно-, фото-, аудіо- та відеотехнікою, комп'ютерною технікою, а також валізами, господарськими пакетами, портфелями, папками великих розмірів;

4) відвідувачі з речовинами (предметами), які мають різкий запах, є вибухонебезпечними чи легкозаймистими;

5) відвідувачі з явними ознаками психічних захворювань, алкогольного чи наркотичного сп'яніння, з тваринами.

5. Особи, які бажають бути присутніми на відкритій частині пленарного засідання Сенату чи Великої палати, допускаються до Зали засідань Суду до початку цього засідання або під час перерви.

§ 69. Здійснення відео- та фотофіксації, ведення аудіозапису відкритої частини пленарного засідання Сенату, Великої палати представниками засобів масової інформації

1. Представники засобів масової інформації, акредитовані в Суді, можуть здійснювати відео- та фотофіксацію, вести аудіозапис відкритої частини пленарного засідання Сенату чи Великої палати з відведених для цього місць.

§ 70. Здійснення аудіо- та відеозапису учасниками конституційного провадження та іншими особами

1. Учасники конституційного провадження та інші особи, присутні в Залі засідань Суду, можуть здійснювати аудіо- та відеозапис відкритої частини пленарного засідання Сенату чи Великої палати за допомогою портативних технічних засобів, що мають автономне живлення, з відведених для цього місць.

Використання учасниками конституційного провадження та іншими особами, присутніми у Залі засідань Суду, стаціонарної апаратури для здійснення аудіо- та відеозапису не допускається.

§ 71. Забезпечення порядку в Залі засідань Суду

1. Відкрита частина пленарного засідання Сенату чи Великої палати проводиться в урочистій обстановці.

2. Під час входу суддів Конституційного Суду до Зали засідань Суду і виходу з неї всі присутні встають.

Учасники конституційного провадження, залучені учасники конституційного провадження дають пояснення, відповіді на запитання і ставлять запитання стоячи лише після надання їм слова головуючим на засіданні чи пленарному засіданні Сенату або Великої палати.

З дозволу головуючого на засіданні чи пленарному засіданні Сенату або Великої палати учаснику конституційного провадження, залученому учаснику конституційного провадження може бути надана можливість виступати, ставити запитання, відповідати на них сидячи.

Документи, матеріали та інші предмети передаються головуючому на засіданні чи пленарному засіданні Сенату або Великої палати через судового розпорядника.

3. Формами звернення до Суду, головуючого на засіданні чи пленарному засіданні Сенату, Великої палати, суддів Конституційного Суду є відповідно слова: „Високий Суд“, „Ваша честь“, „шановний головуючий“, „шановний (-а) Суддя“.

4. У зверненні до учасників конституційного провадження, залучених учасників конституційного провадження, а також при посиленні на цих осіб у виступах використовуються слова: „шановний учасник (шановна учасниця) конституційного провадження“, „шановний (-а) представник“, „шановний (-а) свідок“, „шановний (-а) експерт“, „шановний пане...

(шановна пані...)“, „шановний (-а) ...)“. У зверненні може називатися прізвище або ім'я та по батькові відповідного учасника конституційного провадження, залученого учасника конституційного провадження.

5. Присутні в Залі засідань Суду учасники конституційного провадження, залучені учасники конституційного провадження, представники засобів масової інформації, інші особи зобов'язані:

1) ставитися шанобливо до Суду, учасників конституційного провадження, залучених учасників конституційного провадження та один до одного;

2) виконувати розпорядження головуючого та вказівки судового розпорядника щодо додержання порядку в ході відповідного засідання;

3) не допускати під час пленарного засідання пересування по Залі засідань Суду, розмов, реплік у будь-якій формі;

4) не створювати будь-яких інших перешкод для нормального ходу засідання.

6. У Залі засідань Суду учасники конституційного провадження, залучені учасники конституційного провадження не мають права використовувати свої виступи для будь-яких політичних заяв, декларацій тощо і не повинні допускати образливих і некоректних висловлювань, порівнянь, реплік на адресу учасників конституційного провадження, залучених учасників конституційного провадження та інших осіб, присутніх на пленарному засіданні Сенату чи Великої палати. Порущників головуючий на засіданні чи пленарному засіданні Сенату чи Великої палати позбавляє слова.

7. У разі виявлення неповаги до Суду або перешкоджання веденню засідання, пленарного засідання до порушника застосовуються заходи, передбачені законом.

8. Дотримання порядку в Залі засідань Суду забезпечує служба судових розпорядників.

§ 72. Служба судових розпорядників

1. Для організації засідань, пленарних засідань Сенату, Великої палати, спеціальних пленарних засідань та засідань Суду, а також для забезпечення дотримання встановленого порядку в Залі засідань Суду під час їх проведення утворюється служба судових розпорядників, яка діє у складі Секретаріату.

2. Судовий розпорядник під час проведення засідань, пленарних засідань Сенату, Великої палати, спеціальних пленарних засідань та засідань Суду виконує розпорядження головуючого на відповідному засіданні та суддів Конституційного Суду.

3. На засіданнях, пленарних засіданнях Сенату, Великої палати судовий розпорядник:

1) визначає місця розміщення учасників конституційного провадження та інших осіб;

2) оголошує про необхідність встати, коли судді Конституційного Суду входять до Зали засідань Суду та виходять з неї;

3) доповідає про явку або причини неявки учасників конституційного провадження, залучених учасників конституційного провадження;

4) приймає від учасників конституційного провадження, залучених учасників конституційного провадження документи та інші матеріали, що стосуються розгляду справи, і передає їх головному на засіданні чи пленарному засіданні Сенату або Великої палати;

5) має право робити зауваження присутнім у Залі засідань Суду особам, вимагати від них додержання встановленого порядку;

6) випроваджує порушника із Зали засідань Суду за ухвалою Сенату або Великої палати;

7) за ухвалою Сенату або Великої палати складає протокол про адміністративне правопорушення – неповагу до Суду учасників конституційного провадження, перекладача, свідка, спеціаліста, експерта, інших учасників конституційного провадження, залучених Судом до участі у розгляді справи, що виявилася у злісному ухиленні від явки на засідання, пленарне засідання Сенату чи Великої палати або в непідкоренні цих та інших осіб розпорядженню головному на засіданні чи пленарному засіданні Сенату або Великої палати чи в порушенні порядку під час таких засідань, вчинення будь-яких дій, які свідчать про явну зневагу до Суду, іншими присутніми на пленарному засіданні особами.

4. Усі вказівки судових розпорядників щодо забезпечення порядку під час проведення засідань, пленарних засідань Сенату, Великої палати є обов'язковими до виконання.

§ 73. Офіційне оприлюднення актів Суду

1. Акти Суду за результатами конституційного провадження офіційно оприлюднюються не пізніше наступного робочого дня після їх ухвалення.

2. Акти Суду за результатами конституційного провадження оприлюднюються на Веб-сайті.

В окремих випадках за ухвалою Суду акти Суду за результатами конституційного провадження офіційно оприлюднюються в Залі засідань Суду шляхом їх зачитування головному на пленарному засіданні Сенату чи Великої палати.

Питання про офіційне оприлюднення акта Суду за результатами конституційного провадження в Залі засідань Суду вирішується на закритій частині пленарного засідання Сенату чи Великої палати після ухвалення відповідного рішення, надання висновку.

У разі офіційного оприлюднення акта Суду за результатами конституційного провадження в Залі засідань Суду він розміщується на Веб-сайті після такого оприлюднення.

3. Текст окремої думки Судді розміщується після тексту акта Суду за результатами конституційного провадження.

4. Пленарне засідання Сенату, на якому офіційно оприлюднюється акт Суду за результатами конституційного провадження, є повноважним, якщо на ньому присутні не менш як шість суддів Конституційного Суду, які входять до складу цього Сенату.

Пленарне засідання Великої палати, на якому офіційно оприлюднюється акт Суду за результатами конституційного провадження, є повноважним, якщо на ньому присутні не менш як дванадцять суддів Конституційного Суду.

5. Пленарне засідання Сенату чи Великої палати, на якому офіційно оприлюднюється акт Суду за результатами конституційного провадження, проводиться урочисто. На таке пленарне засідання запрошуються учасники конституційного провадження, представники засобів масової інформації, інші особи.

Головуючий на пленарному засіданні Сенату чи Великої палати зачитує текст акта Суду за результатами конституційного провадження, а всі присутні заслуховують його стоячи.

6. Після зачитування акта Суду за результатами конституційного провадження головуєчий на пленарному засіданні Сенату чи Великої палати повідомляє присутніх про наявність окремих думок суддів Конституційного Суду, що додаються до акта Суду.

§ 74. Окрема думка Судді

1. Суддя, який підписав рішення, висновок, ухвалу про відмову у відкритті конституційного провадження у справі або про закриття конституційного провадження у справі, може викласти у письмовій формі свою окрему думку не пізніше дванадцятого робочого дня з дня ухвалення рішення, надання висновку, постановлення ухвали.

2. Суддя викладає окрему думку в письмовій формі. Окрема думка Судді додається до відповідного акта Суду та без зволікання оприлюднюється на Веб-сайті.

§ 75. Опублікування, розсилка та зберігання рішень, висновків, ухвал та інших актів Суду

1. Акт Суду за результатами конституційного провадження разом з окремою думкою Судді (за наявності) публікуються у „Віснику Конституційного Суду України“ та інших офіційних друкованих виданнях України.

2. Підписані суддями Конституційного Суду рішення, висновки, ухвали та інші акти Суду зберігаються в Архіві Суду в установленому порядку.

3. Рішення і висновки Суду без підписів суддів Конституційного Суду, засвідчені печаткою „Секретаріат Конституційного Суду України № 1“, надсилаються відповідно до частини шостої статті 88 Закону учасникам конституційного провадження, а також відповідно до пункту 5 частини другої статті 44 Закону – до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну правову політику, для внесення до Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів та опублікування в Офіційному віснику України не пізніше наступного робочого дня після ухвалення рішення чи надання висновку.

4. Окремі думки суддів Конституційного Суду надсилаються для офіційного оприлюднення в офіційних друкованих виданнях України не раніше їх офіційного оприлюднення на Веб-сайті.

5. Ухвали Колегії, Сенату, Великої палати без підписів суддів Конституційного Суду, засвідчені печаткою „Секретаріат Конституційного Суду України № 1“, надсилаються учасникам конституційного провадження.

6. Засвідчення актів Суду печаткою, їх розсилку та організацію опублікування здійснює Секретаріат.

§ 76. Усунення описок у тексті акта Суду і роз'яснення порядку виконання актів Суду

1. Суд після офіційного оприлюднення акта Суду за результатами конституційного провадження може з власної ініціативи або за заявою учасника конституційного провадження, який брав участь у справі, усунути допущені у відповідному акті описки (неточності, редакційні або технічні огріхи, які не впливають на зміст акта).

2. Суд за клопотанням учасника конституційного провадження, який брав участь у справі, може роз'яснити порядок виконання рішення, висновку Суду.

3. Заява, клопотання, зазначені в пунктах 1, 2 цього параграфу, передаються Судді-доповідачу у справі, в якій прийнято відповідний акт.

4. Суддя-доповідач у справі упродовж одного місяця здійснює підготовку питання до розгляду та направляє матеріали головуючому на засіданні Великої палати, Сенату, які ухвалили такий акт. Відповідний Сенат, Велика палата розглядають матеріали невідкладно на найближчому пленарному засіданні.

5. Ухвала про усунення описок або про роз'яснення порядку виконання рішення, висновку Суду постановляється на пленарному засіданні Сенату чи Великої палати в порядку, визначеному пунктом 6 § 53, пунктом 6 § 55 Регламенту.

6. Ухвала про усунення описок або про роз'яснення порядку виконання рішення, висновку Суду є складовою відповідного рішення, висновку Суду,

оприлюднюється на Веб-сайті та розсилається в тому самому порядку, в якому розсилався відповідний акт Суду.

Глава 7. Виконання рішень та додержання висновків Суду

§ 77. Моніторинг стану виконання рішень та додержання висновків Суду

1. Суд здійснює моніторинг стану виконання рішень та додержання висновків Суду.

2. Збирання інформації про стан виконання рішень та додержання висновків Суду, узагальнення практики виконання актів Суду за результатами конституційного провадження здійснює Секретаріат у порядку, визначеному розпорядженням Голови Суду.

§ 78. Вирішення питань, пов'язаних з невиконанням рішень та недодержанням висновків Суду

1. Суд на засіданні вирішує питання, пов'язані з невиконанням рішень та недодержанням висновків Суду, за наслідками моніторингу стану виконання рішень та додержання висновків Суду.

2. Суд може звернутися з письмовим запитом до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб з метою отримання інформації, відповіді на запитання або роз'яснення про дії (заходи), спрямовані на виконання рішень та додержання висновків Суду. У запиті зазначається строк для надання відповіді.

3. Якщо надана органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими особами інформація за письмовим запитом Суду свідчить про невиконання рішень, недодержання висновків Суду, а також якщо за результатами моніторингу стану виконання рішень, додержання висновків Суду наявна інформація про невиконання рішень, недодержання висновків Суду, Суд на засіданні вирішує питання про вжиття заходів щодо притягнення посадових осіб до кримінальної відповідальності за умисне невиконання ними рішення Суду або умисне недодержання ними висновку Суду, а також про включення відповідної інформації до щорічної інформаційної доповіді Суду.

Про вжиття необхідних заходів Суд ухвалює постанову.

Розділ III. Внесення змін до Регламенту

1. Суддя, Колегія, Сенат мають право порушувати питання про внесення змін до Регламенту.

2. Пропозиції щодо внесення змін до Регламенту подаються Голові Суду, який передає їх постійній комісії з питань регламенту та етики Суду.

Постійна комісія з питань регламенту та етики Суду розглядає на своєму засіданні подані пропозиції та ініціює перед Головою Суду, а у разі його відсутності – заступником Голови Суду або Суддею, який виконує обов'язки Голови Суду, розгляд цих пропозицій на спеціальному пленарному засіданні Суду.

3. Рішення стосовно пропозицій щодо внесення змін до Регламенту ухвалює Суд у місячний строк з дня їх подання до постійної комісії з питань регламенту та етики Суду.

Щодо кожної пропозиції Суд ухвалює рішення. Рішення ухвалюється, якщо за нього проголосували щонайменше дві третини від конституційного складу Суду. Остаточне рішення ухвалюється у формі постанови.

4. Зміни до Регламенту оприлюднюються на Веб-сайті наступного робочого дня після їх ухвалення із зазначенням дати набрання ними чинності.

ЗМІСТ

Розділ I. Загальні положення

§ 1. Скорочення, що застосовуються у Регламенті Конституційного Суду України

Глава 1. Питання, пов'язані зі статусом Судді

§ 2. Порядок складення Суддею присяги

§ 3. Посвідчення Голови Суду, заступника Голови Суду, Судді, Судді у відставці

§ 4. Опис мантиї та нагрудного знака Судді

§ 5. Припинення повноважень Судді у разі закінчення строку його повноважень

§ 6. Припинення повноважень Судді у разі досягнення ним сімдесяти років

§ 7. Припинення повноважень Судді у разі припинення громадянства України або набуття ним громадянства іншої держави

§ 8. Припинення повноважень Судді у разі набрання законної сили рішенням суду про визнання його безвісно відсутнім або оголошення померлим, визнання недієздатним або обмежено дієздатним

§ 9. Припинення повноважень Судді у разі набрання законної сили обвинувальним вироком щодо нього за вчинення ним злочину

§ 10. Припинення повноважень Судді у разі смерті

§ 11. Звільнення Судді з посади у разі неспроможності виконувати свої повноваження за станом здоров'я

§ 12. Звільнення Судді з посади у разі порушення ним вимог щодо несумісності

§ 13. Звільнення Судді з посади у разі вчинення ним істотного дисциплінарного проступку, грубого чи систематичного нехтування своїми обов'язками, що є несумісним зі статусом Судді або виявило його невідповідність займаній посаді

§ 14. Звільнення Судді з посади у разі подання ним заяви про відставку або про звільнення з посади за власним бажанням

§ 15. Порядок надання згоди на затримання, утримування під вартою чи арешт Судді

Глава 2. Організація діяльності Суду

§ 16. Вибори Голови Суду

§ 17. Вибори заступника Голови Суду

§ 18. Порядок тимчасового виконання обов'язків Голови Суду Суддею

§ 19. Дострокове звільнення з посади, припинення повноважень Голови Суду та заступника Голови Суду

§ 20. Порядок формування складу сенатів Конституційного Суду

- § 21. Порядок утворення колегій суддів Конституційного Суду
- § 22. Порядок обрання секретаря Колегії та виконання його обов'язків
- § 23. Порядок тимчасового залучення Судді до складу неповноважної за складом Колегії
- § 24. Внесення змін до персонального складу Сенату та Колегії
- § 25. Постійні комісії Суду
- § 26. Порядок скликання зборів суддів Конституційного Суду
- § 27. Спеціальні пленарні засідання Суду, засідання Суду, пов'язані з організаційною діяльністю
- § 28. Графік роботи органів Конституційного Суду
- § 29. Позасудова діяльність суддів Конституційного Суду
- § 30. Міжнародні зв'язки Суду
- § 31. Щорічна інформаційна доповідь Суду
- § 32. Веб-сайт
- § 33. Фінансове забезпечення Суду
- § 34. Діловодство в Суді

Глава 3. Організація діяльності Секретаріату

- § 35. Порядок призначення на посаду та звільнення з посади керівника Секретаріату
- § 36. Порядок призначення на посаду та звільнення з посади першого заступника, заступників керівника Секретаріату
- § 37. Порядок проходження державної служби в Секретаріаті
- § 38. Патронатні служби суддів Конституційного Суду

Розділ II. Питання конституційного провадження

Глава 4. Порядок прийняття звернень до Суду

- § 39. Приймання, реєстрація та попередня перевірка звернень до Суду
- § 40. Повернення конституційних скарг
- § 41. Визначення Судді-доповідача у справі
- § 42. Підготовка попереднього висновку про наявність підстав для відкриття конституційного провадження у справі або відмови у відкритті конституційного провадження у справі
- § 43. Вивчення звернень Суддею-доповідачем у справі
- § 44. Конфлікт інтересів та відвід (самовідвід) Судді

Глава 5. Відкриття конституційного провадження у справі

- § 45. Ухвала про відкриття, про відмову у відкритті конституційного провадження у справі
- § 46. Заходи щодо забезпечення конституційної скарги
- § 47. Визнання конституційного провадження у справі невідкладним
- § 48. Припинення розгляду звернень до Суду, закриття конституційних проваджень у справах

Глава 6. Розгляд справи у Суді

- § 49. Форми конституційного провадження
- § 50. Об'єднання конституційних проваджень у справах
- § 51. Роз'єднання конституційних проваджень у справах
- § 52. Засідання Великої палати
- § 53. Пленарні засідання Великої палати
- § 54. Засідання Сенату
- § 55. Пленарні засідання Сенату
- § 56. Засідання Колегії
- § 57. Порядок дослідження матеріалів справи, яка розглядається у формі усного провадження
- § 58. Фіксування засідань Сенату та Великої палати
- § 59. Фіксування пленарних засідань Сенату та Великої палати
- § 60. Зберігання протоколів, аудіо- і відеозаписів засідань, пленарних засідань Сенату та Великої палати, їх передача до Архіву Суду
- § 61. Відмова Сенату від розгляду справи на розсуд Великої палати
- § 62. Заходи, спрямовані на забезпечення повноти розгляду справи
- § 63. Експерт
- § 64. Висновок експертизи
- § 65. Спеціаліст
- § 66. Перекладач
- § 67. Свідок
- § 68. Порядок допуску до приміщення Суду та до Зали засідань Суду
- § 69. Здійснення відео- та фотофіксації, ведення аудіозапису відкритої частини пленарного засідання Сенату, Великої палати представниками засобів масової інформації
- § 70. Здійснення аудіо- та відеозапису учасниками конституційного провадження та іншими особами
- § 71. Забезпечення порядку в Залі засідань Суду
- § 72. Служба судових розпорядників
- § 73. Офіційне оприлюднення актів Суду
- § 74. Окрема думка Судді
- § 75. Опублікування, розсилка та зберігання рішень, висновків, ухвал та інших актів Суду
- § 76. Усунення описок у тексті акта Суду і роз'яснення порядку виконання актів Суду

Глава 7. Виконання рішень та додержання висновків Суду

- § 77. Моніторинг стану виконання рішень та додержання висновків Суду
- § 78. Вирішення питань, пов'язаних з невиконанням рішень та недодержанням висновків Суду

Розділ III. Внесення змін до Регламенту

Додаток № 1
до Регламенту
Конституційного Суду України
(в редакції Постанови
Конституційного Суду України
від 11 вересня 2018 року № 4-пс/2018)

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД
УКРАЇНИ

№ 033

Діє до
29 травня 2024 року

ПЕТРЕНКО
Петро Петрович
ГОЛОВА
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ

П. ПОРОШЕНКО

№ 033
2 березня 2018 р.

Додаток № 2
до Регламенту
Конституційного Суду України
(в редакції Постанови
Конституційного Суду України
від 11 вересня 2018 року № 4-пс/2018)

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД
УКРАЇНИ

№ 034

Дійсне до
29 травня 2024 року

ПЕТРЕНКО
Петро Петрович

ЗАСТУПНИК ГОЛОВИ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ

П. ПОРОШЕНКО

№ 034
2 березня 2018 р.

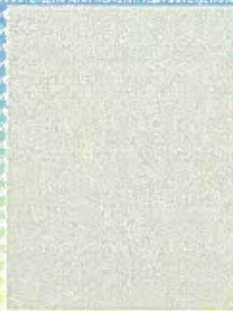
Додаток №3
до Регламенту
Конституційного Суду України
(в редакції Постанови
Конституційного Суду України
від 11 вересня 2018 року № 4-пс/2018)

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД
УКРАЇНИ

№ 035

Дійсне до
29 травня 2024 року

ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ

№ 035
2 березня 2018 р.

ПЕТРЕНКО
Петро Петрович

СУДДЯ

КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

П. ПОРОШЕНКО

Додаток № 4
до Регламенту
Конституційного Суду України
(в редакції Постанови
Конституційного Суду України
від 11 вересня 2018 року № 4-пс/2018)

ПОСВІДЧЕННЯ

№ 036

ПЕТРЕНКО
Петро Петрович

СУДДЯ

КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

У ВІДСТАВЦІ

ГОЛОВА
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ
УКРАЇНИ

№ 036
2 березня 2018 р.

С. ШЕВЧУК